

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRASTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: [312] 842-7325

VOLUME LXIV Nr. 11

KETVIRTADIENIS, GEGUŽĖS [MAY] 24, 1984

KAINA 25 c.

KASDIEN

NEPADEDA GINKLO
100 KARTŲ PAJĖGESNE
SUNKIAU IR SUNKIAU
VYKSTU Į LIETUVĄ

Salvadoras nedidelė šalis, truputi didesnė už Lietuvą, bet koku pasiaukojimu salvadoriečiai kovoja už išsilaisvinimą iš ekonominės ir socialinės spaudos, reikia tik stebėtis. Nuo 1980 metų jau beveik 50,000 už kovojimą jų nužudyti, apie 750,000 išvaryti iš namų į pasienius, daugiau kaip 3,000 "dingo be žinios", o kiek prigrūsta kalėjimuose, vieni vilkai težino.

Latifundistai, dvarininkai bendrame fronte su užsienio kapitalo interesais, dosniai remiami Washingtono, įvedę fašistinį režimą, sodrinamą mirties skvadais, daro viską, kad palaužus liaudies valią išsilaisvinti, bet niekas neišsina, sąmoningiau galvojęntys salvadoriečiai ginklo nepadedą. Ir kaip rodo visi ženklai, nepadės tol, kol nelaimės visuotinos pergalės.

Kaip daugelis atsimename, prieš 23 metus CIA slaptoji žvalgyba prisiamdžius visokių pašlemėkų bandė per Kiaulių įlanką padaryti invaziją į Kubą. Sis bandymas Vašingtonui buvo didelė pamoka, kad Kuba nėra lengvai perkandamas riešutas.

Kubiečių laikraštis "Granma", prisimindamas šį CIA bandymą, akcentuoja, jeigu prieš 23 metus iš bandymo susidoroti su Kuba išėjo fiasko, dabar iš tokio bandymo išeitų dar didesnis fiasko, nes per 23 metus Kuba pasidarė pajėgesnė 100 kartų, negu buvo tada.

Didžiųjų kapitalistinių šalių imperialistams, kur tik bepažvelgsi, darosi vis sunkiau ir sunkiau išsilaikyti pozicijose. Ypač tai galima pastebėti Lotynų Amerikoje.

Nekalbant, kad darosi karšta Centro Amerikoje, negeresni reikalai ir kitose to kontinento šalyse. Argentinoje ištikimi samdiniai militaristai turėjo užleisti valdžios vairą civiliams. Brazilijoje vyksta milijoninės demonstracijos, reikalaujančios tiesioginių prezidento rinkimų, per kuriuose, be abejojimo, prezidento Seregnį karinei diktatūrai būtų pasakyta ajūkš. Čilėje demokratinis liaudies frontas skaito dienas fašisto Pinočeto režimui ir t. t.

Daugiau kaip tikra, transnacionalinės korporacijoms melžiamos karvutės anksčiau ar vėliau ten užtruks.

Mūsų lietuviškiems nacionalistams, prez. Reagano paskelbto "švento karo" prieš komunizmą šalininkams, reikalai nesiklosto kaip jie norėtų. Vis daugiau jų žmonių išeina į pensijas ir vyksta į dramblių kapus Floridon, jaunimas jų politikai vis labiau abejingas, kai kurie dar bando skelbti vienybę, bet iš to kyla tik didesnės savitarpio rietenos.

ŽEMAIČIŲ MOKSLO CENTRAS

Nuotraukoje: Vėžaičių kultūros namai įsikūrę restauruotame senoviniame pastate.

Nors naujausiame Tarybų Lietuvos žemėlapyje Vėžaičiai pažymėti nedideliu taškeliu, tačiau jie dabar plačiai žinomi visoje respublikoje, už jos ribų. Palyginti nedidelė gyvenvietė, auganti vaizdingoje Skinijos upelio pakrantėje, netoli Kauno-Klaipėdos autostrados, tapo svarbiu žemės ūkio mokslo centru. Čia įkurtas Lietuvos Žemdirbystės instituto skyrius, paprastai vadinamas filialu, rengia mokslines rekomendacijas, kurios padeda Žemaitijos kolūkiams ir tarybinams ūkiams didinti laukų derlingumą, teisingai pakalkinti rūgščias dirvas. Į vėžaitiškių mokslininkų tyrimų rezultatus atsižvelgiama visoje Lietuvoje, daugelyje Tarybų Sąjungos žemės ūkio mokslinio tyrimo įstaigų.

— Ateinančiais metais pažymėsime filialo pusės amžiaus jubiliejų, — pasakoja jo direktorius, žemės ūkio mokslų kandidatas Vytautas Knašys. — 1935 metais čia buvo įsteigta mūsų įstaigos pirmtakė — Samališkės bandymų stotis, kuri platesnės veiklos išvystyti tuomet neturėjo galimybių.

Šiandien mūsų žinioje — didelis, galinga technika aprūpintas ūkis su

Lygiai taip, kaip buvo po I Pasaulinio karo rusams baltagvardiečiams Rygoje, Paryžiuje... Anie nukeliavo į istorijos rūsius, musiškiai pusiauvelyje pas juos.

Mieli laikraščio skaitytojai, ruošiuosi vykti į Lietuvą porai savaitė, kad nors tiek, pertraukus kasdieninę gyvenimo įprastą rutiną, kas faktinai yra savo rūšies poilsis.

Traukia nuvykti į Lietuvą ir tai, kad pamačius savo akimis kokiais žingsniais žingsniuojama Lietuvos liaudis socialistiniu keliu į visuotiną komunizmo pergalę. Žinoma, per dvi savaites daug ko nebus galima pamatyti, kad ir truputį pamatysiu — pakaks pasidalinti su Jumis.

Atleiskite, kad sekanti laikraščio laida, birželio 7 dieną, neišeis.

S. J. Jokubka

plačiais laukų masyvais ir šiuolaikiniais gamybiniais pastatais, didelis mokslinio tyrimo laboratorijų korpusas su naujausiais įrengimais. Filiale dirba pusšimtis specialistų, beveik dvi dešimtys biologijos ir žemės ūkio mokslų kandidatų. Prasmingais moksliniais darbais pagarsėjo buvę Lietuvos Žemės ūkio akademijos auklėtiniai Edmundas Lapinskas, Steponas Čiurberkis, Ignas Bakštys, Jonas Vyšniauskas, Valensas Ežerinskas ir kiti, kurių daugiamečiai tyrimai jau senokai pritaikyti praktikoje ir duoda ryškia naudą.

Filiale sistemingai rengiami sąjunginiai ir respublikiniai žymiausių dirvų kalkinimo specialistų ir mokslininkų pasitarimai, seminarai, konferencijos, Palangos ir Klaipėdos kelionių ir ekskursijų biurai dažnai čia organizuoja broliškų respublikų turistų viešnages. Svečiai aukštai vertina čionykštę žemdirbystės kultūrą, skoningai tvarkomą aplinką.

Patys mokslininkai dažnai lankosi Žemaitijos rajonuose ir ūkiuose, vietoje konsultuoja žemdirbius, kaip daugiau išauginti duonos, gauti gausnesnius žaliųjų plotų derlius. Jie skaito paskaitas įvairiomis kaimo žmones dominančiomis temomis, savo pasakojimus visada iliustruoja vaizdumo priemonėmis. Todėl jie laukiami kiekviename kolūkyje, mokyklose.

Savuose namuose vėžaitiškiečiai rengia turininkas vakarones, aktyviai dalyvauja klubų "Prie šeimos židinio" ir "Akiratis" veikloje, saviuoklos rateliuose, sporto renginiuose, mėgsta iškylauti ir keliauti. Galima sakyti, visi moksliniai bendradarbiai jau pabuvojo didžiausiuose Tarybų šalies miestuose, broliškose respublikose, turistinėse išvykose į socialistines ir kapitalistines užsienio šalis. Išvykose patirti įspūdžiai ne tik praturtina jų vidinį pasaulį, bet ir praverčia moksliniame tiriamajame darbe, kasdieniniame gyvenime.

Mokslo centro ir eksperimentinio

ūkio ugdymas turėjo didelę įtaką Vėžaičių gyvenvietės plėtojimui. Nedidelio praeities kaimelio vietoje architektai išradingai suprojektavo, o statybininkai pastatė kelis daugiaaukščių namų kvartalus su visais komunaliniais patogumais, sudarė mokslininkams, specialistams ir žemdirbiams parankias darbo ir gyvenimo sąlygas. Pačiame Vėžaičių centre, tarp rūpestingai prižiūrimų žalių vejų ir alėjų, iškilo šiuolaikiniai pastatai su jaukais kabinetais, konferencijų sale, vitražais padabintais vestibuliais, duris atvėrė nauja aštuonmetė mokykla su sporto sale, vaikų lopšelis-darželis, valgykla-kavinė, parduotuvė, buitinio aptarnavimo įstaigos. Restauruotame senoviniame pastate įsikūrė jaukus kultūros namai su kino sale, biblioteka ir visuomeninė kino studija. Saviveiklinio kino entuziastai kasmet sureikia po keletą mokslo populiarinimo, dokumentinių ir vaidybinių juostų, propaguojančių filiale iširtas naujoves, pasakojančių apie vėžaitiškių šiokiadienius, kolektyvines ir šeimynines šventes.

Jaukiu, spalvingu agromiesteliu tapo Vėžaičiai, kuriuose gyvena pusantro tūkstančio žmonių. Klaipėdos-Kauno autostrada, aplenkdamas šį miestelį, apsaugojo jį nuo transporto triukšmo, užtikrino gryną ir gaivų orą. Melioratoriai prie Skinijos upelio įrengė puikų tvėninį su paplūdimiais, lapuočių parką, užtikrinančius gyventojams gerą poilsį.

Alfonsas Pipiras

LTSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo įsakas

DEL LIETUVOS TSR
NUSIPELNUSIO ŽURNALISTO
GARBĖS VARDŲ SUTEKIMO
S. J. JOKUBKAI

Už ilgametę publicistinę veiklą skleidžiant teisingą informaciją apie Tarybų Sąjungą suteikti pažangaus laikraščio "Vilnis" (JAV) vyriausiajam redaktorui, Lietuvos TSR nusipelnusiam kultūros veikėjui Stasiui Jonui Jokubkai Lietuvos TSR nusipelnusio žurnalisto garbės vardą.

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo pirmininkas
A. BARKAUSKAS
Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo sekretorius
J. GURECKAS
Vilnius, 1984 m. gegužės 7 d.

TRUMPAI

— Gvatemaloje nesiliauja areštai. Vien tik per kovo paskutinįją savaitę buvo areštuota daugiau kaip 1,000 žmonių. Nuo šių metų pradžios areštuota virš 4,000 žmonių, įtariamų veikla prieš valdžią.

— Brazilijos militarinis režimas ryšium su liaudies šturmu, kad būtų įvesti tiesioginiai prezidento rinkimai, paskelbė visoje šalyje nepaprastą stovį.

— Urugvajaus vidaus reikalų ministras generolas Julio Rapela sako, jog vyriausybė uždraus politinėms partijoms veiklą rinkiminių kampanijų metu. Rinkimai numatomi lapkričio mėnesį.

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-780)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50; Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00; foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS - 3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325
Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-780)

Lietuvos katalikų šventė

Lietuvos katalikai iškilmingai pažymi Šventojo Kazimiero mirties 500-ąsias metines.

Lenkijos karaliaus ir Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Kazimiero ir austrės Elzbietos Habsburgietės sūnus Kazimieras mirė 1484 metų kovo 4 d. Gardine, turėdamas 26 metus. Pagarsėjusį savo religingumu jaunuoli popiežius Klemensas VIII paskelbė šventuoju. 1636 m. šv. Kazimieras paskelbtas Lietuvos dangiškuoju globėju, o 1948 metais — viso pasaulio lietuvių jaunimo globėju.

— Šiai reikšmingai Lietuvos katalikų šventei pradėjome ruoštis prieš trejetą metų, — pasakė Katalikų bažnyčios komisijos jubiliejinių iškilnių pirmininkas, Vilniaus arkivyskupijos valdytojas, kapitulinis vikaras Algirdas Gutauskas. — Pradedant 1981-aisiais, kasmet buvo skelbiami tematiniai metai — Eucharistiniai, Tyrumo ir Gerumo metai.

Jubiliejinių iškilnių pirmininkas pranešė, kad sukakties proga Vilniaus "Dailės" kombinatas išleido Jubiliejinį Šventojo Kazimiero medalį, respublikos spaustuvėse išspausdinto bukletas, Šventojo Kazimiero paveikslėlių ir Liturginį kalendorių. Kovo 3 dieną Vilniuje, šv. Petro ir Povilo bažnyčioje, kur ilsisi šv. Kazimiero palaikai, lietuvių ir lenkų kalbomis įvyko iškilmingos pamaldos. Jose dalyvavo Lietuvos vyskupai, kitų miestų ir kaimo vietovių bažnyčių klebonai.

Šventojo Kazimiero jubiliejinės iškilnės Lietuvos bažnyčiose tęsis iki rugpjūčio mėnesio 26 dienos.

Ko Amerikos liaudis nori

Sveikiau galvojančios Amerikos liaudies dėmesio centre — trys demokratų partijos pretendentai į Baltuosius rūmus: Walter F. Mondale, Gary Hart ir Jesse L. Jackson. Kuris jų bus nominuotas prezidentiniu kandidatu partijos suvažiavime liepos mėnesį, kol kas būtų per drąsų pranašauti. Žinoma, suvažiavime išeiti laimėtoju daug lemia per pirminius rinkimus laimėtas populiarumas, bet nemažiau lemia ir politikierių pasitarimai suvažiavimo užpakaliniuose kambariuose, prirūkytuose brangių cigarų dūmų.

Nuo seniai yra sakoma, kokie bebūtų Amerikoje rinkimai, — prezidento ar antraeiliai, — stipriausiai šneka pinigai, o ne rinkėjų balsai. Tačiau prieš kiek laiko kai kurių miestų merų rinkimuose pasirodė, jog prasideda girdėtis ir rinkėjų balsai. Tai neginčijamu faktu yra vykę praėjusiais metais Čikagos mero rinkimai. Prieš demokratą Harold Washingtoną šnekėjo pinigai ir netgi demokratų politinė mašina, rinkimus Harold Washingtonas vis tiek laimėjo.

Dabar vykstančiuose demokratų pirminiuose rinkimuose pinigai su rinkėjų balsais taip pat kaunasi. Kurie jų laimės, — pinigai ar rinkėjų balsai, — sunku pasakyti. Tačiau iš rinkėjų balsų, kiek jų jau yra atiduota už vieną ar antrą bei trečią kandidatą, darosi aišku, kokios yra Amerikos liaudies politinės nuotaikos.

Iš atiduotų balsų kandidatams Gary Hart ir Jesse Jacksonui, galima daryti išvadą, kad liaudis nėra abejinga Amerikos didžiajai politikai. Kandidatų Gary Hart ir Jesse Jacksono per pirminių rinkimų kampanijas pasisakymai už mažinimą ginklavimosi, už išaldymą branduolinio ginklo, už užsienio politikos problemų sprendimą ne ginklu, o derybomis, už nutraukimą konfliktų Centro Amerikoje, Vidurio Rytuose, už daugiau dėmesio Amerikos liaudies interesams, o ne didžiojo biznio interesams, ne vienam rinkėjui sukėlė norą eiti balsuoti už vieną ar kitą, tūkstančiai rinkėjų nenumojo ranka į šiuos pirminius rinkimus.

Tai faktas, ko Amerikos sveikiau galvojanti liaudis nori, kokio prezidento nori Baltuosiuose rūmuose. Bet ar atsilauks prieš pinigus, kurie bus pilami kaip iš gausybės rago per prezidento rinkimus, prašosi klausimas, kai nuo seniai yra sakoma, kokie bebūtų Amerikoje rinkimai, stipriausiai šneka pinigai.

Iš sunerimusio pasaulio dėl rytojaus

KRITIKAVO AMERIKA

Sirijos prezidentas H. Asadas ryžtingai kritikavo Washingtono politiką Artimuosiuose Rytuose. Duodama interviu Amerikos televizijos kompanijai ABC, jis pasakė, kad Jungtinėms Valstijoms nebuvo jokio reikalo siųsti prie Libano krantų savo lėktuvnešių laivyno. JAV, pabrėžė prezidentas, turi vykdyti objektyvią ir bešališką politiką regione, atsakyti liūdnei pagarsėjusios "kanonierių diplomatijos" arabų atžvilgiu.

NUTRAUKĖ SANTYKIUS

Marokas priėmė nutarimą nu-

traukti diplomatinis santykius su Kosta Rika ir Salvadoru, sakoma per nacionalinį radiją paskelbtame užsienio reikalų ministerijos pareiškime. Kaip pažymima dokumente, šis žygis žengtas solidarizuojantis su kai kuriomis kitomis arabų šalimis, kurios protestuoja, kad Kosta Rika ir Salvadoras savo ambasadas Izraelyje perkėlė iš Tel Avivo į Jeruzalę. Anksčiau dėl tos pačios priežasties diplomatinis santykius su šiomis Centrinės Amerikos valstybėmis nutraukė Egiptas.

ITALIJOS KABINETUI NEPAVYKO

Visišku Italijos vyriausybės pra-

SVEIKINA DALININKŲ SUVAŽIAVIMĄ "VILNIES" BIČIULIAI LIETUVOJE

TELEGRAMA:

Gerbiameji "Vilnies" laikraščio dalininkai, sveikiname Jūsų suvažiavimą, tegu Jūsų judėjimo vilnys drąsiai verčia visas kliūtis pažangos kely.

Ilgiausių metų Jums ir Jūsų šauniajai "Vilniai"!

"Tėviškės draugijos vardu"

P. Petronis

oooooooooooo

Brangūs draugai!

Siųsdami pavasariškus linkėjimus, širdingai sveikiname Jus, susirinkusius į savo metinį suvažiavimą.

Labai džiugina tas faktas, kad, nežiūrint įvairių sunkumų, jūsų visų pastangų, pasišventusio redakcijos žmonių darbo dėka "Vilnis" gyvuoja, lanko savo skaitytojus, informuoja juos apie vietos įvykius, apie tėvų žemės Lietuvoje gyvenimą, apie neramaus mūsų dienų pasaulio rūpesčius, tautų kovą taikai.

Su pavasariu, bičiuliai! Su neramaus gegužės dvasia, gyvybingumu! Mes didžiuojamės mūsų pažangiosios išeivijos ištvėringumu, jų ilgamete veikla. Juk "Vilnis" pradeda 65-uosius savo metus! Šlovė jai! Šlovė vilniečiams.

"Gimtojo krašto"

redakcijos darbuotojai

Vacys Reimeris

oooooooooooo

laimėjimu pasibaigė parlamento audringi du mėnesius trukę debatai svarstant ministrų kabineto parengtą dekretą "Dėl darbo jėgos vertės". Nepaisant daugybės mėginimų daryti spaudimą aukščiausiajam įstatymų leidimo organui ir pasiekti, kad dokumentas būtų aprobuotas be kairosios opozicijos pataisų, ministrų kabinetui taip ir nepavyko praveisti dekreto įstatymą, kuris būtų buvęs sunki našta milijonams darbo žmonių. Kovos su infliacija dingstimi buvo numatoma gerokai apriboti vadinamąją "slankiąją skalę", reguliuojančią darbininkų ir tarnautojų darbo užmokestį priklausomai nuo pragyvenimo brangimo.

ANTIKARINĖ ORGANIZACIJA

Ottawos universiteto studentų iniciatyva įkurta nauja antikarinė jaunimo organizacija "Taika žmonijai". Jos tikslas — dar aktyviau įtraukti Kanados jaunimą į antikarinį judėjimą, didinti įvairių pasaulio šalių jaunimo savitarpio supratimą ir prisidėti prie konstruktyvių pastangų, kuriomis siekiama ginti taiką, mažinti tarptautinį įtempimą, pašalinti branduolinio karo grėsmę.

ANGOLOS LIAUDIES RESPUBLIKOJE

Budriai saugoti Angolos darbo žmonių revoliucinius iškovojoimus, stiprinti teisėtumą ir tvarką — tokie uždaviniai iškelti liaudies budrumo brigatoms, kurios steigiamos MPLA — darbo partijos ir Angolos Liaudies Respublikos vyriausybės raginimu. Angolos Liaudies Respublikos gyventojai aktyviai stoja į šias savanoriškas formuotes. Vien tik Šiaurės Kvanzo, Bengo ir Uambo provincijose jau veikia 30 tokių brigatų. Jų nariai kovoja prieš UMITA gaujas. Jie taip pat vykdo liaudies kontrolę — tikrina žmonių veiklą, maisto pro-

Mieli "Vilnies"

redaktoriai ir leidėjai

Sužinojęs apie "Vilnies" dalininkų metinį suvažiavimą, nuoširdžiausiai noriu pasveikinti visus tuos brangius tautiečius, kurių dėka iki šiol eina ir atlieka savo garbingą darbininkišką pareigą "Vilnies" laikraštis. "Vilnis" man savo artima ne tik todėl, kad suteikė galimybes išreikšti savo mintis ir rūpesčius raštais, laikraščio puslapiuose, bet ypač todėl, kad daugelis pastarųjų dešimtmečio jo redaktorių yra arba buvo brangūs, pažįstami žmonės, su kuriais susiejo nuoširdūs, draugiški santykiai, kad po "Vilnies" pastoge praleistos viešnagės dienos buvo labai jaukios ir geros. Dar labiau susiejo su "Vilnimi" pažintis su jos istorija, jau ne vieneri metai, praleisti prie gausių laikraščio komplektų renkant medžiagą apie išeivijos kultūrą, apie pačios "Vilnies" istoriją, jos redaktorius, autorius ir bendradarbius. Tikiuosi, jog syki pavyks visa tai, kas surinkta, papasakoti, kaip "Vilnies" istoriją. Laikraščio 65-metis, kuri minėsime visi drauge 1985 metais, skatina dar geriau pažinti ir populiarinti istorinį "Vilnies" kelią.

Drauge geriausių linkėjimus perduoda Birutė Kazakevičienė, kuri visada šilčiausiai prisimena susitikimus su vilniečiais Chicagoje ir džiaugiasi jais Vilniuje.

Vytautas Kazakevičius

duktų ir būtiniausių prekių paskirstymą.

JAPONAI REIŠKIA PASIPIKTINIMĄ

Japonijos demokratinė visuomenė ir spauda griežtai protestuoja prieš Amerikos imperialistų plečiamas ginkluotas provokacijas prieš Nikaragvą. Reikšdamas pasipiktinimą Japonijos laikraštis "Akahata" rašo, kad JAV veikia tarptautinėje arenoje, taip pat Centrinėje Amerikoje kaip "stambus gangsterių sindikatas". Jos ne tik kursto teroristines ir diversines akcijas prieš Nikaragvą, bet tiesiogiai jas organizuoja. Pavyzdžiui, tai rodo, rašo "Akahata", faktai, kad JAV slaptoji žvalgyba (CŽV) ir jų samdiniai minavo Nikaragvos uostus.

VIENTELIS REAGANO "LAIMĖJIMAS"

Anglijos laikraštyje "Observer" išspausdintas straipsnis, kuriame kritikuojama Reagano užsienio politika.

"Pretenzijos Reagano diplomatijos žinomos, — rašo laikraštis. — Jis, švelniai tariant, nesirūpina iš principo svarbių santykių su Tarybų Sąjunga pagerinimu. Jis abejingas žmogaus teisėms. Dėl jo avantiūrizmo gresia pavojus, kad naujais laikais ir naujoje vietoje atsirastų naujas Vietnamas. Tais bilijonais dolerių, kuriuos jis įdeda į ginklavimąsi, jis nesugebėjo nei pasodinti rusų prie derybų stalo, nei pakelti Jungtinių Valstijų prestižo tokiuose gyvybiškai svarbiuose rajonuose kaip Artimieji Rytai". Vienintelis Reagano "laimėjimas" mūsų lauke, pažymi laikraštis, tai — Grenada.

— Kubos laikraštis "Granma", prisimindamas prieš 23 metus Amerikoje suorganizuotą invaziją į Kiaulių įlanką rašo, tada Kubos liaudis atmušė invaziją, dabar 100 kartų pajėgesnė atmušti.

Vilnis, 1984 gegužės 24

S. J. JOKUBKAI SUTEIKTAS LIETUVOS TSR NUSIPELNUŠIO ŽURNALISTO GARBES VARDAS

J. S. JOKUBKA

Už ilgametę publicistinę veiklą skleidžiant užsienio visuomenėje teisingą informaciją apie Tarybų Sąjungą pažangaus laikraščio "Vilnis" (JAV) vyriausiajam redaktoriui Lietuvos TSR nusipelnusiam kultūros veikėjui Stasiui Jonui Jokubkai Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo įsakymu suteiktas Lietuvos TSR nusipelnusio žurnalisto garbės vardas.

Gegužės 8 d. pažymincio garbingą 75-erių metų jubiliejų pažangiųjų užsienio lietuvių visuomenės veikėjo Stasio Jono Jokubkos vardas plačiai žinomas Tarybų Lietuvoje, didžiai gerbiama tauri jo asmenybė.

Su nekantrumu tėvų žemėje laukiamas "Vilnis" laikraštis, kurį S. J. Jokubka redaguoja jau daugelį metų. Paėmęs į rankas "Vilnį", skaitytojas pirmiausia atkreipia dėmesį į redaktoriaus skiltį "Kasdien", kurioje nestinga griežtų pastabų JAV imperialistinių sluoksnių politikos, reakcinės spaudos išpuolių atžvilgiu, o greta — komentuojama gera žinia iš Tarybų Sąjungos, Tarybų Lietuvos, tuo duodant griežtą atkirtį tiems, kurie vis dar nenori pripažinti lietuvių tautos, žengiančios nauju, socialistiniu keliu, laimėjimų.

Daugelis Tarybų Lietuvoje yra skaitę Stasio Jono Jokubkos atsiminimus ar iš jo paties pasakojimų girdėję, kokį sunkų gyvenimo kelią nuėjo Jubiliasas. Tačiau negandos nepalaužė ryžto kovoti už taiką, tiesą, šviesesnę darbo žmonių ateitį.

Puikus gyvenimo pažinimas, politinis brandumas, ištikimybė darbo klasei, giliai suprastas internacionalizmas, neeilinis publicisto ir literato talentas — tai bruožai, kurie pelnė S. J. Jokubkai visų pažangiųjų Vilnis, 1984 gegužės 24

jų užsienio lietuvių, jo tėvų gimtojo krašto žmonių didelę meilę ir pagarbą.

Sveikindami Stasį Joną Jokubką 75-erių metų sukakties ir Lietuvos TSR nusipelnusio žurnalisto garbės vardo suteikimo proga iš visos širdies palinkėjime jam geros sveikatos, ištvėrmės leidžiant "Vilnis" laikraštį, kuris, anot paties Jubilato, yra tas tiltas, kuris pažangius emigracijos lietuvius dvasiškai jungia su Tarybų Lietuvos liaudimi.

V. Petkevičienė

Lietuvos TSR nusipelnusi žurnalistė

Gerbiamas drauge Jokubka!

Priimkite pačius nuoširdžiausius ELTOS žurnalistų sveikinimus ir geriausius linkėjimus garbingo jubiliejaus proga.

Su dideliu džiaugsmu sutikome žinią, kad Jums, ilgamečiui "Vilnis" laikraščio vyriausiajam redaktoriui, suteiktas Lietuvos TSR nusipelnusio žurnalisto garbės vardas. Žavimės Jūsų ryžtu ir ištvėrme kovojant už šviesius žmonijos idealus, telkiant pažangiuosius Amerikos lietuvius. Gerai prisimename Jūsų apsilankymą ELTOJE. Tai mūsų kolektyvui paliko neišdildomą ispūdį.

Ilgiausių ir šviesiausių Jums metų, neišsenkančios energijos ir didelės sėkmės Jūsų kilniame kūrybiniame darbe bei gyvenime!

[Po šiuo sveikinimu seka dvidešimt-vieno ELTOS žurnalistų parašai]

Gerbiamas drauge stasij Jokubka! "Komunisto" žurnalo redakcijos kolektyvas nuoširdžiai sveikina Jus su septyniasdešimt-penktosiomis gimimo metinėmis.

Visą savo gyvenimą Jūs pašventėte kovai už pažangą, taiką, švie-

sių socializmo idealų įsikūnijimą. Iš visos širdies linkime Jums tvirtos sveikatos, geros nuotaikos, tolimesnės sėkmės kūrybiniame darbe.

"Komunisto" žurnalo redakcijos kolektyvo vardu

G. Zimas

Mielas, gerasis Bičiuli, su gaiviais pavasario vėjais siunčiu Tau pačius nuoširdžiausius sveikinimus ir palinkėjimus — Tavo šviesios gyvenimo datos proga. Visi, kam brangi žemės pažanga, kas siekia jos kovodamas, žino ir myli Tave — ištikimą liaudies sūnų, visą savo gyvenimą pašventusių kilniems žmonijos tikslams.

Iš visos širdies linkiu Tau, mielas Drauge, dar daug metų būti kovos barikadose, būti ištvėringam ir laimingam. O tam reikalinga ištikima sveikata — aš jos linkiu Tau. Ir visokeriopos sėkmės linkiu.

Prie manųjų savo linkėjimus prjungia ir Danutė — mes dar tebegyvename Tavo ir mielos Annos gerumu, kurį patyrėme, viešdami Jūsų svetingoje pastogėje praeitą rugpjūtį.

Karštai apkabiname Jus abu!

Vacys ir Danutė Reimeriai

Gerbiamas, mielas drauge Stasy, norėtume Tau pasakyti daug pačių geriausių žodžių, kurių tikrai esi nusipelnęs savo darbingu, tauriu, labai aktyviu gyvenimu, tačiau šiuo atveju, kai sulaukėte garbingo jubiliejaus ir gaunate daug sveikinimų, nenorime per daug įkyrėti. Pagaliau ne viską gali išsakyti žodžiais, kartais vyriškas rankos paspaudimas daug iškalbingesnis — tikime, kad greit turėsime gražią progą tvirtai Jus apglėbti gimtojoje žemėje...

Priimk mūsų nuoširdžiausius linkėjimus — kaip ir iki šiol būk drūtas, darbštus, kupinas gražaus optimizmo ir didelio pasiryžimo garsinti Lietuvos vardą, teigti jos gyvenimo būdą...

Mes, mielas Drauge, žiūrime į Tave — kilnios širdies, taurios dvasios, pasišventusį pasirinktam gyvenimo keliui žmogų ir matome ne paprastai Stasį Joną Jokubką, o daug žaibų atlaikiusį žalią tvirtą Lietuvos ažuole!

Didžiausios sėkmės, didžiausios laimės Tau, ažuole!

Nuoširdžiai Jūsų —

Algis Kusta ir Pranas Karlonas

Telegrama:

Nuoširdžiai sveikinu su gražia sukaktimi. Linkiu sėkmės kilniame darbe ir asmeniniame gyvenime.

V. Zenkevičius

Telegrama:

Gerbiamas bičiuli, nuoširdžiai sveikiname Jus garbingo jubiliejaus proga. Tauraus Jūsų gyvenimo metai atiduoti pažangai ir "Vilniai" ryškiomis raidėmis išrašyti išeivijos istorijoje. Telydi Jus tvirta sveikata, nepapaleidžia dvasios stiprybė, nepavargsta žurnalisto plunksna.

Su geriausia "Tėviškės" ir "Gimtojo krašto" linkėjimais.

P. Petronis, V. Reimeris

Telegrama:

Nuoširdžiai sveikinu Jubiliejaus ir Lietuvos TSR nusipelnusio žurnalisto garbės vardo suteikimo proga. Linkiu stiprios sveikatos, visokeriopos gerovės, laimės.

B. Kačkus

Panevežio miesto meras [Bus daugiau]

AGRESYVUMO IRANKIS

Visiems gerai žinoma, jog įrodyti, kad juoda spalva yra balta — reikalas labai sudėtingas, neįmanoma. Tačiau būtent tokį tikslą, ypač šiomis dienomis, kelia sau Vakarų propaganda.

Imperializmo apologetai visai stengiasi įrodyti, kad Siaurės Atlanto sutarties organizacija, arba NATO, kuriai, beje, balandžio pradžioje sukako 35 metai, buvo įkurta "laisvojo" Vakarų pasaulio gynybai. Gynybai, žinoma, nuo TSRS.

Taigi, pasiremkiame tik istoriniais faktais, ir taps aišku, kodėl norima įrodyti, jog juoda yra balta. Kaip žinia, šios agresyvios karinės grupuotės, o jos įkūrimo iniciatorės buvo Jungtinės Valstijos, sudėtyje yra 16 valstybių. Taigi NATO blokas buvo įkurtas 1949 m. "grynai gynybiniais tikslais". Tuomet Vakarų propaganda visai įrodinėjo, kad karinė grėsmė, kylanti iš TSRS, privertė JAV imtis iniciatyvos "laisvojo pasaulio" saugumui užtikrinti. 1949-1978 metų laikotarpiu visas NATO blokas ginklavimuisi išleido 2 trilijonus 600 milijardų dolerių. Tuo tarpu raupams pasaulyje likviduoti per 10 metų SNO linija išleista 180 milijonų dolerių. Palyginimui dar pridursiu, kad vienas šiuolaikinis JAV strateginis bombonešis yra brangesnis.

Kam, kokiam "laisvajam pasauliui" 1949 metais grasinio Tarybų šalis, kurioje trečdalis jmonių dar gulėjo karo griuvėsiuose, kuriai reikėjo atstatyti ištuštus miestus ir kaimus? Man įsiminė tuometinio JAV valstybės sekretoriaus Dino Ačesono žodžiai: "Mes ir sąjungininkai turime remtis jėgos pozicija, mes turime sukurti tokią jėgą". Ir jie ją sukūrė. Taigi, sukūrė NATO ne todėl, kad buvo grėsmė iš Tarybų Sąjungos pusės, o todėl, kad patys sukeltų tokią grėsmę Tarybų Sąjungai, kitoms socialistinėms šalims. Ir tik 1955 metais, pabrėžiu — 1955 metais, kaip atsakomoji priemonė į vis augantį NATO agresyvumą buvo sudaryta Varšuvos sutartis.

TSKP CK Generalinis Sekretorius Konstantinas Černenka susitikime su rinkėjais, įvykusiame kovo 2 d. Maskvoje, išdėstė santykių tarp valstybių palaikymo kodeksą, kuriame tarsi apibendrintos visos taikios TSRS, Varšuvos sutarties valstybių iniciatyvos ir pasiūlymai NATO blokui. Daug ką, pavyzdžiui, sako tokie pasiūlymai, kaip atsisakyti branduolinio karo bet kurio varianto propagavimo, išpareigoti pirmosioms nepanaudoti branduolinio ginklo, siekti branduolinės ginkluotės sumažinimo ir daugybė kitų. Visus juos NATO šalys, siekdamos įgyti karinį pranašumą prieš Varšuvos sutarties valstybes, atmetė. Daug daugiau. Reagano administracija pasiekė savo: prie TSRS sienų dislokavo sparnuotąsias raketas ir "peršingus", kurie dar labiau padidino NATO grėsmę visuotinai taikai.

Taigi vargu ar pasiseks NATO vadeivoms įrodyti, kad šis blokas yra ne agresyvus, o esą sukurtas gynybos tikslais. Milžiniškas anti-karinis, antiraketinis judėjimas, apėmęs visą Vakarų pasaulį, TSRS taikios iniciatyvos geriausiai įrodo jo esmę ir tikslus.

V. Burbulis

KUPROTĄ GRABAS IŠTAISYS . . .

Kaip tik šis senas ir grubokas lietuviškas posakis išlenda atmintyje, kai vis dar skaitai 40-ojo VLIKo seimo aprašymus reakcionierių spaudoje. Žodžius "vis dar" naudojame neatsitiktinai: seimas įvyko jau senokai, o jo popierinė uodega vis dar velkasi per laikraščiu puslapius. Beje, ko ir norėti — juk tai išvis popierinis "sutvėrimas" . . .

Tačiau kai kada ir pačios primityviausios liaupsės būna savotiškai įdomios: jos daug pasako ir apie liaupsinamąjį, ir apie tuos, kurie tas liaupses gieda. Tai va, nemažai jų išgiedojo ir A. Nakas, mėgstas pasireikšti tam tikros rūšies spaudoje ir kai kada gerokai palinksmiantis — ypač, kai kalba superrimtai. Taip įvyko ir šiuokart. Štai jis perduoda vlikinio Bobelio žodžius:

"Po šio 40-tinio seimo VLIKas pradeda naują periodą . . . VLIKas penktame dešimtmetyje pasižada dar daugiau dirbti . . . Jei ne mes — tai nauji žmonės tikslą pasieks — Lietuva bus laisva . . . Aš tikiu, kad Lietuva netrukus bus laisva . . ."

Anot Nako panašiai kalbėjo ir kiti sukaktuviniai vlikininkai.

Nejaugi niekas jų taip ir nesuprato, kad tai daugiau nei klounada? Džiaugtis, jog "įkopta į penktąją" dešimtį — ir vis "vaduojant" — argi čia pasiekimas organizacijai, kuri taip seniai skelbėsi tą "tuoj tuoj" padarysianti?

Situaciją labai taikliai įvertino brukliniškė "Vienybė", šį kartą parašiusi ne be subtilios ironijos.

Vienas neramiausių planetos rajonų

Azija — labiausiai apgyvendintas žemynas. Bet tai ir vienas neramiausių mūsų planetos rajonų. Nesibaigia kariniai konfliktai Artimuosiuose Rytuose. Vyksta Irano karas. Nėra ramybės Kampučioje — taikų darbą trukdo polpotininkų gaujos, iš Tailando teritorijos dažnai apšaudomi įvairūs šios šalies rajonai. Imperialistinių jėgų skatinami Afganistano priešai kliudo respublikai žengti pažangos keliu.

Azijai priklauso ir Indijos vandenynas. Nors iš pirmo žvilgsnio čia ramu — negriaudi karo pabūklai, tačiau militarinė JAV veikla Indijos vandenyne kelia vis didesnę taikungųjų jėgų nerimą. O juk šiame rajone yra maždaug 40 valstybių.

Kaip rašė "Novoje vremia", JAV politikai šiame rajone siekia kelių tikslų. Pirmiausia, kad regiono šalys paklustų Washingtono politinei valiai. Todėl nuolat didinama karinė galia, kartkarčiais "demonstruojami muskulai" — rengiami kariniai manevrai. JAV spauda teigia, kad šiame regione yra daugiau kaip 30 JAV karinių bazių, kurių viena pagrindinių įkurta Diego Garcia saloje. Nedideliame žemės lopinėlyje pastatyti aerodromai, galintys priimti bombonešius "B-52", įrengti uostai lėktuvnešiams ir atominiams povandeniniams laivams. Ši sala pasirinkta neatsitiktinai. Iš čia JAV karinės pajėgos kelia grėsmę ne vienai regiono šaliai, gali kontroliuoti komunikacijos linijas, einančias per šį vandenyną.

Pastarąjį dešimtmetį Indijos vandenyno reikšmė labai padidėjo. Kasmet Raudonąja jūra ir Sueco kanalu praplaukia 20 tūkstančių laivų, dar 25 tūkstančiai patenka į Indijos vandenyną, apliplaukė Gerosios Vilties kyšulį. Visa Vakarų

Laikraštis cituoja Bobelio žodžius: "Aš tą griuvimą (Tarybų Sąjungos) savo vizijoje matau, ir matau taip toli, matau artėjant kasdien . . . atnešantį laisvę Lietuvai ir lietuvių tautai" . . .

"Vienybė" toje vietoje pastebi: "Jam šitaip kalbant, pirmoje eilėje sėdėjo dr. K. Valiūnas. Panašią pranašystę jis . . . skelbė prieš pusantros ar dvi dekadas.

Kažin, ar buvusio ir dabartinio VLIKo pirmininkų akys nesusidūrė ir ar buvęs dabartiniam nepapurtė galvos išpėdamas, kad liautųsi pranašavęs."

Ir dar: ". . . O kas gi daugiau lieka, jei ne pranašystės?"

Visiškai teisingi žodžiai! Kaip ir pastaba, kad VLIKo seimo nutarimuose "Iš viso beveik nieko naujo, kas nebūtų panašiuose "nutarimuose" paskelbta prieš kokį trisdešimtmetį, ko nebūtų mūsų laikraščiai prisigraudę ir kitus prigraudę iki įkyrumo . . . VLIKas dar tebeturi gan plačią savo publiką, bet šiaip jis pasirodė ir senstelėjęs, ir išsisėmęs".

Kuprotą tik grabas ištaisyti. Taip ir VLIKas jau penktas dešimtmetis labai sėkmingai "vaduoja" Lietuvą. Ir reikia manyti, kad veiklos jam pakaks daugeliui daugeliui metų. Lietuva laikysis, kad tik VLIKui užtektų jėgų ją "vaduoti". O gal jis jau seniai galėjo tą padaryti, tik neskuba, nenorėdamas prarasti dirvos tokiai šauniai veiklai?!

Vytautas Žemaitis

Europa ir Japonija iš šio rajono importuojama žaliava 40-90 procentų patenkina naftos poreikį. Dvidešimt penki procentai JAV sunaudojamos naftos gaunama iš Artimųjų Rytų, o Amerikos kapitaliniai įdėjimai Indijos vandenyno valstybėse siekia 10 milijonų dolerių. Ignoruodamas tautų reikalavimus paskelbti vandenyną taikos zona, Washingtonas pagal penkerių metų programą (1981-1985 m.) "strateginiam okeano akvatorijos įsisavinimui" suplanavo išleisti 30 milijonų dolerių.

Indijos vandenyne išskleistos Pentagono strateginės pajėgos — atominiai povandeniniai laivai, sparnuotosiomis raketomis ginkluoti sunkieji bombonešiai, lėktuvnešiai, kurių deniuose bazuojasi branduolinį ginklą galintys nešti lėktuvai, — kelia grėsmę ne vien Indijos vandenyno valstybių, bet ir Tarybų Sąjungos saugumui. TSRS ne kartą ragino paversti Indijos vandenyną taikos zona. TSRS Ministrų Tarybos Pirmininko pirmasis pavaduotojas, TSRS užsienio reikalų ministras A. Gromyka laiške Jungtinių Tautų generaliniam sekretoriui pažymėjo, kad "Tarybų Sąjungos aktyviai siekė, kad būtų parengtos priemonės, padedančios stabdyti ginklavimosi karine jūrų ginkluote varžybas ir dvišaliu pagrindu, pavyzdžiui, Tarybų Sąjungos ir Amerikos atstovų derybose dėl karinės veiklos Indijos vandenyne apribojimo ir sumažinimo po to, taip pat strateginės ginkluotės apribojimo ir sumažinimo kontekste".

Deje, iki šiol Amerika nežengė ne vieno realaus žingsnio, kad Indijos vandenynas taptų taikos zona. O būtent to taikos ir saugumo Azijos savaitės dienomis įvykusiame mitinguose reikalavo dešimtys milijonų žmonių G. Vinickas

TAUTIŠKI GAIDŽIAI

Kas nėra matęs tokio vaizdo: du įkaušę piliečiai stumdosi, o susirinkę žioplai kursto ir džiūgauja — cirkas be pinigų!

Būtent šią primityvią scenelę primena dviejų vargiai galus besuduriančių išeivijos laikraščių — "Naujienu" ir "Draugo" nuolatinės tarpusavio batalijos, senų sąskaitų suvedinėjimo metodai bei turkaus lygio stilius. Teisybės dėlei reikia pripažinti, jog plūdimosi srityje "Naujienas" visgi sunku pralenkti, čia jos aiškus lyderis . . .

Pailiustruoti šį teiginį nesunku. Antai viename "Naujienu" numerių Svilonio slapyvardė besidangstas dvasiškasis tėvelis Vitalis Zakaruskas eilinį kartą smulkiai išnagrino savo pagrindinio priešininko Mykolo Drugos ideologines pažiūras, jų diktuojamą elgesį bei psichines savybes. Reikia pasakyti, kad nieko džiūgaus kanaaninkas "Naujienu" skaitytojams nepranežė. Kadangi kelionė žada būti linksma, pasekime dvasiškojo tėvelio minčių vingiais.

Kažkada veiksmų ramybę drumsdė aštresnių socialinių klausimų "Draugo" laikraštyje nevengęs žurnalistas Jonas Šoliūnas. Šiandien šio nedorėlio jau nebėr, bet jo "prikabingų rašinių stilius" išliko gyvas, dūsauja V. Zakaruskas. Mat, estafetę perėmė jau minėtas Mykolas Druga. Nuolatinis šio žurnalisto "Naujienu" ir jo redaktoriaus "kandžiojimas" įgriso mūsų visuomenei iki gyvo kaulo, mandagiai pastebi autorius. Atrodytų, išvijo Šoliūną į "paankstintą pensiją" — ir labai gerai padarė, pats sau pritaria Zakaruskas-Svilonis, tačiau atsirado kitas, kuris deda "grynai demokratinį dienraštį" bei jo redaktorių į šuns dienas! Garbės tai "Draugo" redakcijai nedaro, nes kelia išeivių visuomenėje bereikalingą erzelį ir ardo lietuvių vienybę, graudena dvasiškasis tėvelis.

Nebūkit akli, išpėja tautiečius kanaaninkas Zakaruskas. Pastebėkit — tas Druga kažkodėl labai mažai rašo apie ašaromis paplūdusią tėvynę! Jis dar ne karto nepagimdė vedamojo, kuriame būtų su žemėmis sumaišęs taip vadinamus kultūrininkus — "tiltininkus", besinaudojančius šėtoniškos "Tėviškės" draugijos paslaugomis! Kokia gėda, laužo rankas kanaaninkas — "skaitėme spaudoje su giliu pasipiktinimu, tokių kultūrininkų pavardes, kurių tarpe figūruoja kunigo Algio Kezio, Stefanijos Stasišienės, Sakadolskienės" ir daugybės kitų . . .

Tai kodėl tam velnio neštam ir pamestam Drugai smagiai niekinti aukštos prabos antikomunistinį dienraštį, negu pasmerkti Lietuvoje viešėjusius kultūrininkus? Maža to, Druga jau tiek įdūko, jog palygino "Naujienas" su Maskvos "Izvestijomis" — šėlsta kanaaninkas. Pasišypsoję iš šio makabriško palyginimo, sekime paskui apsipuotusį dvasišką tėvelį toliau. Kas būtų, jeigu ir jie elgtųsi taip, kaip šitas Druga? Jeigu jie pasinaudotų Drugos logika ir imtų skelbti, jog jisai neseniai neigiamai atsiliepė ne tik apie "Naujienas", bet ir apie patį VLIKą? Štai tada — norom nenorom — tektų sutikti su logiška išveda, jog Mykolas Druga yra prokomunistinis rašovas, konstatuoja Svilonis-Zakaruskas. Ir patenkintas klausia: "Druga, quo vadis?"

Pabandęs nusipelnusių "vaduotojų" paversti komunistų simpatiku, dvasiškasis tėvelis junta, kad gal ir

persūdė, todėl skuba teisintis. Gir-di, Druga savo oponentą puola "kaip išdresiruotas peštynėms gaidys" ir šoka taip aukštai, kad jeigu pasiektų, išleistų savo oponentams akis . . . Pademonstravęs, jog jisai nė kiek ne prasčiau išdresiruotas peštynėms. Dvasiškasis tėvelis pateikia savąjį "Naujienu" ir Drugos nesutarimų priežastį: "Man rodos, kad toks Mykolas Drugos išžūlus "Naujienu" redaktoriaus puolimas esąs kerštas, nes jis Mykolo Drugos spaudoje paklausė, kur toji istorija, kurią jis buvo pasižadėjęs parašyti ir net paėmęs už darbą avansinį imokėjimą. Pasižadėti ir neatlikti darbai yra labai negražus dalykas . . ." Reiktų j teismą, j teismą tą Drugą, užbaigia vedamąjį autorius.

Na, o mes apibendrinkime — vos "laisvojo pasaulio" saugumui su tokiais inžinieriais murkdavo vienas kitą tautos elitui save priskiriantys suvaikėję dipukų šulai, dar ir dar kartą įrodo, jog lietuvių buržuazinė išeivija agonizuoja. O politiniai lavonai, kaip žinoma, gero kvapo neskleidžia . . .

Kazys Bagdonavičius

SVEIKATOS KAMPĖLIS

APIE ATSIRAUGĖJIMĄ

Kiekvieno žmogaus skrandyje yra šiek tiek oro, kuris aktyvina judamąjį ir sekretinę šio organo funkciją. Paprastai oras pamažu nepastebimai išsina pro burną arba nukeliauja į dvylikapirštę žarną. Tačiau kartais skrandyje susikaupta per daug dujų, ir tada jos stągia nevalingai išsina pro burną — žmogus atsiraugėja.

Padidintas dujų kiekis skrandyje susidaro nuo tokių produktų, kaip šviežia duona, žirniai, pupelės, kopūstai ir ypač nuo gėrimų: limonado, gazuoto vandens, alaus arbatinio grybo antpilio ir kitų, turinčių anglies dvideginio, dujų.

Didelis oro kiekis gali papulti į skrandį ir tada, kai žmogus valgo skubėdamas, sausą maistą, kalbėdamas.

Tokio atsiraugėjimo galima išvengti suregulavus mitybos režimą. Patartina valgyti 4-5 kartus per dieną, visada tuo pačiu laiku, ramioje aplinkoje. Nereikia persivalgyti, kad neatsirastų sunkumo skrandyje, nes jį perpildžius pakyla vidinis skrandžio spaudimas, ir pradeda raugėti. Maisto raciono turi būti kuo mažiau produktų, nuo kurių padaugėja dujų kiekis. Valgant negalima užsigerti gazuotais gėrimais, o butelį su mineraliniu vandeniu geriau atkimšti iš anksto, kad iš jo išeitų anglies dvideginis. Pavalgius patartina 10-15 minučių pavalikščioti, o ne sėdėti, juo labiau gulėti.

Sunkiau išvengti atsiraugėjimo, kuris atsiranda dėl įvairių skrandžio ir dvylikapirštės žarnos ligų. Tada atsiraugėjama rūgščiai, karčiai arba net puvėsiams.

Jeigu nuo maisto atsiraugėjama dažnai, reikia susirūpinti ir kreiptis į gydytoją.

— Kalifornijoje prie Livermore nacionalinės laboratorijos tarp taikos demonstrantų policija areštavo 11 vaikų, dainavusių taikos dainas.

— Nuo 1980 metų Salvadore iki dabar nužudyta bei užkankinta apie 50,000 įvairaus amžiaus vyrų ir moterų, apie 750,000 jėga priversti persikelti į šalies pasienį bei pabėgti į užsienį, 3,000 dingo be žinios.

Vilnis, 1984 gegužės 24

LIETUVOS KULTŪROS BARUOSE

Grožio grūdai — grožio želmenys

Gražios grožio sėjos apeigos prigijo Lietuvos rajonuose — kasmet rengiamas respublikos Kompozitorių ir Žurnalistų sąjungų renginys "Publicistika. Muzika. Žmogus".

Pernai kompozitorių ir žurnalistų dienos vyko Švenčionių rajone. Jo delegacija dviejų kūrybinių sąjungų draugystę simbolizuoja, liaudies meistrų iš medžio išdrožtas lyrą ir plunksną šį pavasarį atvežė į Kapsuką. Į šį rajoną atkeliavo ir respublikos muzikai, žurnalistai. Jie susitiko su žemdirbiais, pedagogais, moksleiviais, kultūros darbuotojais, aptarė, kaip geriau propaguoti meną.

Atkeliavo kūrybinių dienų dalyviai ir į "Ažuolo" kolūkį. Graži centrinė gyvenvietė — baigiami statyti kultūros namai, netoliese naujas vaikų darželis, poilsio zona.

"Norime, kad mūsų žmonės gyventų ne kiek ne prasčiau kaip mieste, — sakė ūkio vadovai. — Norime, kad jiems sumažėtų buitines rūpesčių, kad, sugrįžus iš laukų bei fermų, daugiau valandų liktų knygai, muzikai, kinui, savi-veiklinei kūrybai".

Kai taip, žmonių ir nuotaika žvalesnė, ir darbas smagiau eina.

Tarybų Lietuvoje daug daroma, kad kiekvieną rajoną nutviektų kultūros šviesa, kad ji pasiektų atokiausius kampelius. Kaip renginyje "Publicistika. Muzika. Žmogus" pažymėjo Kompozitorių ir Žurnalistų sąjungų valdybų pirmininkai V. Laurušas ir A. Laurinčiukas, kūrybiniai darbuotojai visomis išgalėmis prisideda, kad respublika taptų vientisu kultūros kontinentu, kad joje neliktų apleistų salų.

Lietuva dažnai pavadinama dainų, muzikos kraštu. Kad taip yra, daug lemia muzikinis auklėjimas.

Tėvai, vaikų lopšelio ar darželio auklėtojos jau pratina mažylį dainuoti ar groti, klausytis ir stebėti, kaip tą daro suaugusieji. O nuodugniau į muzikos abėcėlę kimba mokyklos suole. Visose mokyklose vaikai lanko muzikos pamokas.

Beje, mokyklose mergaičių ir berniukų laukia ir papildomi išbandymai — chorai, skudučių, metalofonų, liaudies instrumentų, vokaliniai ansambliai, pučiamųjų instrumentų orkestrai, choreografiniai rateliai. Jei esi muzikalus, jei

traukia į dainos ir šokio bičiulių būrį — tik sukis. Siuo metu respublikoje kas trečias moksleivis — meno saviveiklininkas. Didelį idėjinį ir estetinį poveikį jaunimui turi daugelio mėgstamas, jau penkis kartus surengtas televizijos konkursas "Dainų dainelė", kuriame yra dalyvavę apie 25 tūkstančius darželinukų ir moksleivių. Dabar prasidėjo šeštoji "Dainų dainelė". . .

Muzikinis auklėjimas — muzikinės kultūros pagrindas. Štai Kapsuko centrinėje bibliotekoje sukaupia gausi fonoteka, lankytojus kviečia specialus kabinetas, kur skamba ir klasikinės, ir šiuolaikinės muzikos įrašai, o jų pakomentuoti ateina muzikos specialistai, mokytojai. Sudaromos atskiros klausytojų grupės pagal amžių, pagal interesus . . .

Tai gera galimybė klausytojų išprusimo proferšoms likviduoti bei muzikai propaguoti.

Artėjo pavasaris. Žemdirbiai jau žvalgėsi į žemę — galvojo apie sėją. Prieš ją gražiai tiko ir svečių atvežta nuotaika, muzika, žurnalistų žodis. Jis biro, kaip byra grūdai iš sėjėjo delnų į purią dirvą — kad sudygtų ir suveštų.

Grožio grūdai, grožio želmenys. Renginio "Publicistika. Muzika. Žmogus" vakaruose klausytojai išgirdo čia dalyvavusių kompozitorių — J. Andrejevo, V. Bagdono, V. Barkausko, P. Dikčiaus, V. Juozapaičio, A. Kubiliūno, V. Laurušo, T. Makačino, J. Pauliko, A. Raudonikio, taip pat dar kelių autorių kūrinius. Juos atliko dainininkai G. Apanavičiūtė, R. Maciūtė, V. Čepkus, E. Gutauskas ir J. Malikonis, smuikininkai R. Katilius ir P. Juodišius, pianistai R. Bekionis, R. Gutauskienė, J. Kuodienė ir A. Vasiliauskas, birbynininkas A. Jonušas ir akordeonistas G. Smolka, Lietuvos TSR dailės muziejaus kanklininkų trio ir Lietuvos TSR valstybinės filharmonijos ansamblis "Musica humana"; kūrinius komentavo muzikologai V. Landsbergis ir A. Puišys.

Jau vien šių, žinomų respublikoje, menininkų išvardijimas rodo, koks svarus tas renginys, priartinąs prie žmonių meną, pažadinąs jų dvasines reikmes. **Br. Leonas**

PILIE TINĖS POEZIJOS FESTIVALIS

Biržuose įvyko pirmasis respublikinis pilietinės poezijos festivalis, skirtas proletarinės revoliucinės lietuvių poezijos pradininko Juliaus Janonio atminimui. Miesto aikštėje prie paminklo revoliucijos šaukliui, jo gimtajame Beržinių kaime, vidurinių mokyklų salėse savo naujausius kūrinius skaitė jauni respublikos poetai. Didelį susidomėjimą sukėlė skaitovų konkursas, kuriame dalyvavo profesionalūs aktoriai ir saviveiklininkai.

Geriausiais respublikos jaunųjų poetų pilietinės poezijos kūrinius pripažinti Vlodo Bražiūno ciklas "Janonio skaitymas" ir antikarinės tematikos eilėraštis "Nežudyk", **Vilnis, 1984 gegužės 24**

Ramūno Kasparavičiaus eilėraštis "Karklo pumpuras" (J. Janonio atminimui) ir Valdo Kukulo eilėraščiai "Nuotrauka" bei "Gyvybės fronte" kovos už taiką.

Grupė šventės dalyvių — poetų ir skaitovų — apdovanoti Juliaus Janonio vardu pavadintų įmonių ir kolūkių, kitų organizacijų prizais, festivalio diplomais ir medaliais.

Festivalis buvo surengtas "Jaunimo gretų" žurnalo redakcijos ir LLKS Biržų rajono komiteto iniciatyva. Tokios pilietinės poezijos šventės pažymint Juliaus Janonio gimimo dieną bus rengiamos kasmet.

Nevystanti žemė

Gimtoji žemė. Kvepia ievos, Alsuoja priekalnė puri. Ir tu, ant kelių atsiklaupęs, Saltinio vandenį geri.

Ir tu, perdien dainas dainavęs, Netekęs žado, nutilai, Kada prabilo devynbalsiai Nenykstančios gamtos ženklai.

Gimtoji žemė. Plaka širdys, Kada aplink žalia spalva, Kada plasnoja vienas žodis, Brangiausias žodis—Lietuva.

Vytautas Mačiuka

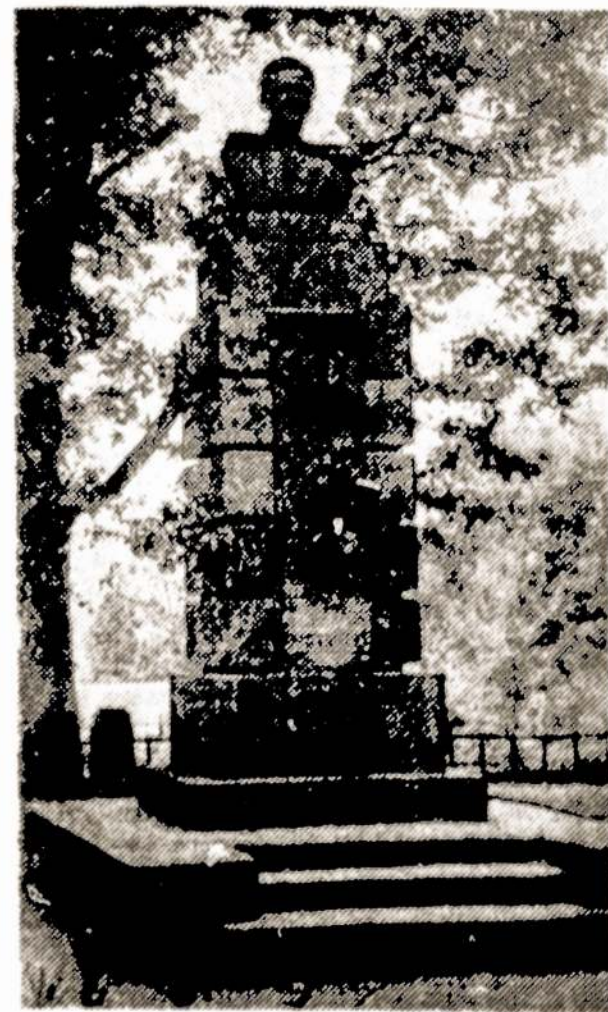
Nuotraukoje: M. Melnikaitės paminklas Zarasuose.

G. Svitojaus nuotrauka

Siemet sukanka 40 metų, kai žuvo Didžiojo Tėvynės karo partizanė, Tarybų Sąjungos Didvyrė komjaunuolė Marytė Melnikaitė.

M. Melnikaitės vadovaujamą partizanų grupę prie Girdžiūnų kaimo Ignalinos rajone apsupo hitlerininkai. Visą dieną gynėsi liaudies keršytojai. Pati Marytė nušovė septynis fašistus ir vieną sužiedė. Bet jėgos buvo nelygios. Žuvo trys partizanai. Neliko šovinių. Paskutine granata Marytė norėjo susisprogdinti, bet granata nesprogo. Gestapininkai paėmė ją į nelaisvę, penkias paras žiauriai kankino, bet, neišgavę iš didvyrės mergaitės jokių žinių, ją nužudė.

1955 metais didvyrės atminimui Zarasuose buvo pastatytas paminklas. Jį sukūrė žinomas skulptorius Juozas Mikėnas.

Nuotraukoje: J. Tumo-Vaižganto paminklas Svėdasuose.

K. STANISLAVSKIO PARTNERIS

Vienoje Latvijos televizijos ciklo "Balsai iš kino archyvų" laidoje buvo papasakota apie Aleksandrą Rusteikį, lietuvių kilmės latvių aktorių ir režisierių. Jam vadovaujant, kūrybinį kelią kine pradėjo ne vienas garsus artistas, teatro bei kino veikėjas. Atkūrus Tarybų valdžią Latvijoje, A. Rusteikis buvo patvirtintas filmo "Kursas į TSRS" režisierium, bet Didysis Tėvynės karas pradėtą darbą sutrukdė.

A. Rusteikis gimė Rygoje, 1914 m. jis baigė Petrogrado teatro mokyklą. Profesionalaus aktorio kelią pradėjo Maskvos Dailės teatro trupėje, pakviestas V. Nemirovičiaus-Dančenkos ir K. Stanislavskio. Spektaklyje "Mocartas ir Saljeris" Mocartą vaidino A. Rusteikis, Saljerį — K. Stanislavskis. To meto kritika puikiai vertino A. Rusteikio vaidmenį. Kitame spektaklyje jis buvo V. Kačialovo-Don Zuano partneris.

Didžiosios Spalio socialistinės revoliucijos dienomis A. Rusteikis Maskvos Tarybos rūmuose vykdė kovines užduotis, po to organizavo RTFSR liaudies švietimo komisarriato teatro skyrių. Kaip šio komisarriato įgaliotinis išvyko į Taškentą rūpintis teatro režisierių ir aktorių rengimu Vidurinėje Azijoje. Persirgus tropine maliarija, gydytojai patarė gyventi kitomis klimato sąlygomis, ir A. Rusteikis išvyko į Lietuvą. Kaune tapo operos režisierium, o 1924 metais grįžo į gimtąją Rygą dirbti Rusų dramos teatro režisierium ir aktorium. Afišos jį garsino kaip Maskvos Dailės teatro scenos menininką.

Aleksandras Rusteikis — Mocartas Maskvos Dailės teatro spektaklyje "Mocartas".

Vieną sezoną padirbėjęs šiame teatre ir pastatęs G. Bergerio, M. Meterlinko, E. Zola veikalų, pats suvaidinęs porą personažų, A. Rusteikis staiga persikvalifikuoja į kino režisierių. Jis tampa pirmojo latvių etnografinio filmo kūrėju, daug prisideda, puoselėja nacionalinį kinematografa.

Nuo 1937 ujų iki mirties (1958 m.) A. Rusteika gyveno Jūmaloje. Grumdamasis su liga, rūpinosi meninės fotografijos ugdymu, kurį laiką buvo Jūmalos pramonės kombinato meno vadovu. **G. Dzenytis**

Reikia didžiuotis ir jaustis laimingu, jeigu pasitaiko proga kentėti bei aukotis už savo idėją.

S. Teri

Apie duoną ir gėles Lietuvos kaime

Nuotraukoje: Šiuose namuose gyvena Šilutės rajono TSKP XXV suvažiavimo tarybinio ūkio Juknaičių gyvenvietės žemdirbiai.

Kur dabar-bekeliautum po Lietuvos kaimus, akį patraukia naujos ir vis gražėjančios kolūkių ir tarybinų ūkių gyvenvietės. Siandien juose kuriama viskas, kas reikalinga, kad kaimo žmogus galėtų pasiturinti ir gražiai gyventi.

Pasižvalgykime po Eriškių kolūki, įsikūrusį netoli Panevėžio. Gyvenvietėje daugiau kaip 200 namų. Aplink tvenkiniai, kurie užima 83 hektarus. Prie sodybų nėra jokių tvorų. Visur daug žydinčių gėlių, net ir mechaninių dirbtuvių kieme. Žaliuoja, ošia medžiai.

Gyvenvietės gatvės, sėjomainų laukai pavadinti buvusių kaimų vardais — tuo įamžintas jų atminimas.

Pienininkystės komplekse, kur laikoma 900 karvių, mechaninėse dirbtuvėse sudarytos puikios darbo sąlygos. Dirbantiesiems įrengti poilsio kambariai, dušai, suomiška pirtis su baseinu.

— Kaimo žmogui, — kaip teigia Eriškių kolūkio pirmininkas Alfonsas Giedraitis, — pirmiausia reikia gerų buities ir darbo sąlygų, gero uždarbio, vaikų darželio, mokyklos, o paskui jau ir kultūros namų, saviveiklos, teatro, spektaklių, koncertų. Visa tai Eriškių kolūkis jau turi. Baigiamas statyti prekybos ir buities centras. Čia kartu bus ir valgykla, ir kavinė, 25 vietų viešbutis. Prie pirties bus atidaryta skalbykla. Numatoma įrengti lengvųjų automobilių priežiūros ir taisymo dirbtuves.

Su didele meile žemei ir žmonėms viskas daroma Juknaičiuose — centrinėje TSKP XXV suvažiavimo tarybinio ūkio gyvenvietėje Šilutės rajone. Čia negalima lėšų ir pastangų, kad dirbantiesiems būtų miela ir gera gyventi, kad žmonės išmoktų kultūringai ilsėtis, o gerai pailsėję ir našiai dirbtų. Ūkyje kasmet atšokama po 30 vestuvių. 90 vietų vaikų lopšelis-darželis darosi ankštas. Dažnai vakarais kultūros namuose koncertuoja ne tik ūkio,

B. Aleknavičiaus nuotrauka rajono saviveiklininkai, bet ir žymiausi profesionalaus meno kolektyvai, atlikėjai, meno meistrai. Čia vyksta dailės parodos, susitikimai su žymiais žmonėmis. Daug meno kūrinių puošia visuomeninius pastatus, aplinką. Prie gyvenvietės auga poilsio parkas. Jame, gimus kūdikiui, tėvai sodina ažuoliuką arba liepaitę.

Mosėdis . . . Daug kam šiandien žinoma ši Kretingos rajono kolūkio gyvenvietė. Graži aplinka, Bartuvos upelio tvenkiniai, gėlės, medžiai ne tik puošia gyvenimą, bet ir auklėja, daro žmogų kilnesnį, tauresnį, gerina darbo nuotaiką, suteikia naujų jėgų. Vietinis gydytojas Vaclovas Intas čia įsteigė akmenų muziejų. Jame daugiau kaip 5000 eksponatų. Šį muziejų gausiai lanko ne tik Tarybų Lietuvos, bet ir kitų tarybinų respublikų ekskursantai. Savo koncertine veikla plačiai žinomi šio kolūkio mišrus choras, kaimo kapela, dramos būrelis, vyrų ir moterų vokaliniai ansambliai.

Lazdijų rajono "Jaunosios Gvardijos" kolūkio centrinėje Birutės gyvenvietėje stovi skulptūra — moteris, laikanti ant rankų duonos kepalą, šventos duonos, kurios šiandien Lietuvoje visiems sočiai užtenka. Bet žmogus, kaip sakoma, ne vien duona sotus. Žemdirbiams kasmet sudaromos vis geresnės sąlygos patogiai ir gražiai gyventi, kultūringai praleisti laisvalaikį.

V. Siudikas

ADVOKATŲ VEIKLA

Vilniuje įvyko Lietuvos TSR advokatų kolegijos narių visuotinis ataskaitinis-rinkiminis susirinkimas, kuriame buvo aptarti praėjusių trejų metų darbo rezultatai, apsvaistinti advokatūros veiklos tobulinimo, kiti aktualūs klausimai. Kolegijos prezidiumo pirmininku išrinktas K. Lipeika.

Pasidairius po Lietuvos kaimus

— Tarybų Lietuvos 40-mečio Mosėdžio kolūkyje nuolat dirba daugiau kaip 600 žemdirbių. Tarp jų — daugiau kaip pusšimtis žemės ūkio specialistų. Ūkyje netrūksta mechanizatorių, nei gyvulininkystės, nei kitų masinių profesijų darbuotojų, jų gretas kasmet papildoma aukštos kvalifikacijos žmonės. Vien šiemet įvairiose mokyklose mokosi aštuoniolika ūkio stipendininkų.

— Kauno rajono Zapyškio kolūkio žemdirbiai išpareigojo ketvirtaisiais penkmečio metais prikasti po 200 centnerių iš hektaro bulvių, liepos mėnesį pateikti valstybei 800 tonų ankstyvųjų bulvių.

— Kaišiadorių rajono Girelės paukštyno operatorės Danutė Meškauskienė ir Danutė Kakuriniene, prižiūradamos 17 tūkstančių vištų deteklių, pernai surinko beveik penkis milijonus kiaušinių — po 273 iš vištos. Tūkstančiui kiaušinių gauti sulesino tik po 153 pašarinius vienetų, sutaupydamos tūkstančius rublių.

— Vis naujais namais nudžiugina žemdirbius Žemės ūkio statybos projektavimo instituto specialistai. Vievio kaimo statybos kombinato architektų paruoštą projektą Salčininkų rajone, Jašiūnuose, stato naujos serijos daugiabutį namą. Tai 9 butų, trijų sparnų pastatas.

— Šiais metais Plungės rajono žemdirbiai jau atšventė nemažą įkurtuvių. V. Rekašiaus, "Alksmenų kolūkiai savo lėšomis pastatė parduotuves, valgyklas. "Lenino keliu", kolūkis pastatė 25 vietų valgyklą. Neužilgo tokias pat įkurtuves švęs ir Gogrėnų, Grumblų kolūkių žemdirbiai.

— Moletų rajone, Alantos tarybiname ūkyje-technikume aviatoriai šįmet patrėš apie 2,000 hektarų žiemkenčių, kultūrinių ganyklų ir pievų, daugiamečių žolių.

— Biržų rajono "Liepų" kolūkio traktorininkai Vytautas Laurišonis, Rimantas Paškoniš ir Vilius Vileiša sudarė nuolatinę trėšėjų grupę. Jiems talkininkauja krautuvo vairuotojas Algis Mizara. Mechanizatoriai pavasarį patrėšė žalienas, išbėrė salietrą daugiamečių žolių sėkliniuose sklypuose, dirbuojasi žieminių kviečių plotuose. Jie amonio salietra papildomai patrėšia visus kolūkio žiemkenčius.

— Plungės rajono "Socialistinio kelio" kolūkis turi daug draugų tarybinėse respublikose, čia neretai svečiuojasi Vengrijos Liaudies Respublikos žemės ūkio kooperatyvų atstovai. Svečių patogumui kolūkis pasistatė viešbutį.

— Rokiškio rajono Kazliškio kolūkio gyvulininkystės fermų darbuotojai šiais metais į Utenos mėsos kombinatą pristatė 1,260 cnt gyvulių. Mėsos išvežta 300 centnerių daugiau nei praėjusiais metais.

— Auga ir gražėja Panevėžio rajono Panevėžio apylinkės gyvenvietės. Kasmet jose įkurtuves atšvenčia 20-25 naujakuriai. Visų kolūkinų gyvenviečių pagrindinės gatvės išasfaltuotos, pastatyta 440 vietų vidurinė mokykla, visuomeninė pirtis Pajstryje, baigiamas statyti vaikų darželis "Pergalės" kolūkyje. Užtvenkus Įstros upelį, Gegužinės ir Pajstrio gyvenvietės pasipuošė 3 ha ploto tvenkiniu, kuriame vasarą plaukioja gulbės, įleista įvairių žuvų meilių.

Antri metai iš eilės nedideliame uostamiesčio ežerėlyje prie I. Simonaitytės gatvės lizdus suko gulbių pora ir išvedė jauniklius. Šios gulbės ir žiemą nepalieka Klaipėdos. Ežeriukui užšalus, jos persikėlė į Danės upę. Gulbes taip pat galima matyti Baltijos jūroje, Kuršių mariose arba Jūrų žvejybos uosto akvatorijoje.

Nuotraukoje: Gulbės Danės upėje.

B. Aleknavičiaus nuotrauka

NAUJI "TELEFILMO" DARBAI

Lietuvos televizija sukūrė tris naujus dokumentinius filmus.

Režisieriaus K. Musnicko dokumentinė juosta "Estafetė" pasakoja apie Kauno P. Ziberto šilko kombinato darbo veteranus, jų rūpesčius. Karinei patriotinei temai skirtas režisieriaus R. Smetonos filmas "Priesaikai ištikimi" supažindina su respublikos abiturientais, pasirinkusiais kilnią karininko profesiją.

Šių dienų arklinių vystymo problemas Lietuvoje sprendžia režisierius V. Puplauskis dokumentiniame filme "Pasilgom arklis".

VILNIAUS POMPEJA

Amžių dulkės nužertos nuo K. Giedrio ir J. Paleckio gatvių sandūroje kažkada pastatytų namų rūšių. Čia atkasti keturių gerai išsilaikiusių gotikinių pastatų rūšiai, keturiolikto amžiaus meistrų klotas, gatvės grindinys, taip pat vėlesnio užstatymo pavyzdžiai, iš kurių išsiskiria garsiojo Vaino rūmai.

Anot archeologinių darbų vadovo Vytauto Ušinsko, tokių radinių sostinėje dar neturėjome ir kažin ar turėsime. Senamiesčio dvidešimt šeštasis kvartalas primena iš po Vezuvijaus lavos atkastą Pompeją.

Vilnius, 1984 gegužės 24

Rūpestingi miesto šeimininkai

Ant kairiojo Sventosios upės kranto, kur įteka tykus Vilkmėgėlės upelis, stūkso legendomis apgaubtas piliakalnis. Istorikai teigia, kad 1225 metais čia buvo pastatyta pilaitė. Šie metai ir laikas Ukmergės įkūrimo data. U. patį Vilnių senesnis miestas, stovintis prie vienos judriausių Lietuvos kryžių, per savo ilgą amžių pergyveno ir klestėjimo, ir sunykimo dienų. Ypač gilias žaizdas paliko Antrasis pasaulinis karas.

Šiandien Ukmergė — vienas gražiausių Lietuvos rajonų centrų, industrinis miestas. Jame pastatytas linų perdirbimo fabrikas, „duona“ statyboms tiekia gelžbetonio konstrukcijų gamykla. Buvusios lentpjūvės vietoje išaugo baldų kombinatas — dabar Ukmergės baldininkai garsėja toli už šalies ribų. Didėja statybų užmojai: kyla nauji gamyklų korpusai, kai kurios įmonės rekonstruojamos, pastatyti erdvūs kultūros namai, naujos ligoninės, prekybos centrai. Senąjį miestą apsupo iš toli boluojantys nauji gyvenamieji rajonai. Dabar Ukmergėje gyvena apie 30 tūkstančių žmonių — dvigubai daugiau negu prieš ketvirtį amžiaus.

Didelės ir ryškios permainos čia įvyko per pastaruosius kelerius metus. Tarybų aikštė miesto centre tapo mėgstama ukmergiečių vieta, netoliese praėjusio amžiaus pastate įsikūrė puošnūs Santuokų rūmai. Gatvėse iškloti nauji šaligatviai, vejosi „išdygo“ originalūs šviestuvai, skulptūros. Daug želdinių, gėlynų, neseniai pasodintas Tautų draugystės parkas...

Kiekvienas ukmergiotis — rūpestingas savojo miesto šeimininkas.

Nors gatvių ir šaligatvių tvarkymu, želdinimu, kelių priežiūra rūpinasi speciali įstaiga — Komunalinių įmonių kombinatas, tačiau rūpintis miesto tvarka ir grožiu laiko savo garbės reikalu visi miesto fabrikai, įstaigos, organizacijos. Jų darbuotojai prižiūri atitinkamą miesto dalį. Antai I. Meskupo kombinato baldžiai neseniai padabino Ukmergę drožinėtais reklamos skydais, nedidukais prekystaliais, po kurių margaspalviais stogeliais patogų prekiauti daržovėmis, vaisiais, gėlėmis. „Silo“ medžio apdirbimo įmonės meistrai pagamino ir pastatė jaukias medines pavėsinės autobusų stotelėse. Melioratoriai išvalė Vilkmėgės upelio vagą, netrukus pradės tvarkymo darbus Sventosios pakrantėse.

Daug prisideda prie miesto tvarkymo ir Ukmergės Tarybos deputatų grupės, taip pat Direktorių taryba — pati įtakingiausia visuomenės organizacija. Į šią tarybą įeina daugumos Ukmergės įmonių ir organizacijų vadovai. Direktorių tarybos darbų plano punktai labai konkretūs — tai gamybinės užduotys įmonėms. Vien pernai jos pagal šį planą atliko savajam miestui beveik šimtą įvairiausių darbų.

Neatsilieka ir gyventojai — jis aktyviai dalyvauja miesto tvarkymo talkose, apželdinimo darbuose. Didžiausia garbė ukmergiečiui — tapti pavyzdingos sodybos šeimininku.

Artimiausiuose Ukmergės tvarkymo planuose — pėsčiųjų alėja miesto centre, vaikų žaidimų parkas, nauja oranžerija.

Grazina Liukaitytė

Darbštūs Plungės ryšinininkai

Plungės centre, tykaus Babrungo upelio pakrantėje, iškilęs bene aukščiausias ir moderniausias miesto pastatas — rajono ryšių mazgas. Čia įsikūręs paštas, telegrafas, tarpvietinė telefono stotis bei kitos tarnybos.

Dabar ryšinininkams nepalyginamai geresnės darbo sąlygos, jie suteikia daugiau paslaugų. Gerokai išsiplėtė Plungės pašto, telefono ir telegrafo ryšių galimybės. Rajono įmonės, organizacijos, kolūčiai gali operatyviai spręsti daugybę klausimų, taupo taip brangų visiems laiką, trumpina nuotolius.

Plungės ryšių mazge ir devyniolikoje jam pavaldžių ryšių skyrių dirba stropūs, sąžiningi ir pareigingi darbuotojai. Geriausias laiškanėšs — Paulina Kniukštienė ir Elvy-

ra Bružienė. Žmonės juokauja: nors laikrodžius pagal jas tikrink — kasdien nustatytu laiku pristato spaudą, laiškus, teikia kitas paslaugas. Vikriai perduoda telegramas telegrafistės Domicelės Donskusytė, Rita Kutkutė. Sekundžių tikslumu išskirsto siuntas pašto skirstytoja Janina Jonuševičienė.

Štai kokia ryšinininkų darbo statistika: per praėjusius metus jie pristatė, išsiuntė ar persiuntė per 2 milijonus laiškų, daugiau kaip 75 tūkstančius telegramų. Su jų pagalba įvyko beveik 400 tūkstančių telefoninių pasikalbėjimų, persiūta daug siuntinių. Laiškininkai prenumeratoriams išnešiojo apie 13 milijonų laikraščių ir žurnalų.

K. Smigelskis

Daug įdomių užsiėmimų moksleiviai po pamokų suranda naujuose Alytaus medvilnės kombinato kultūros rūmuose. Juos lanko beveik tūkstantis kombinato darbuotojų vaikų: piešia dailės studijoje, mokosi pramoginių ir liaudies šokių, skambių dainų, vaidina dramos ratelyje.

Nuotraukoje: Dailės studijoje piešia [iš kairės] Alytaus šeštosios vidurinės mokyklos ketvirtukė Vilma Oleškevičiūtė ir antrokė Agnė Stongvilaitė.

A. Sabaliausko nuotrauka

Statoma nauja paveikslų galerija

Miestų statybos projektavimo instituto Kauno skyriaus architektams Eugenijui Miliūnui, Kęstučiui Kisieliui, Sauliui Juškiui, ruošiantis naują Paveikslų galerijos projektą, teko išspręsti nelengvą uždavinį: rasti tokią muziejaus erdvinę struktūrą, kuri leistų jam racionaliai plėstis ateityje. Aplinkiniai statiniai taip pat reikalavo kokybiškai naujo architektūrinio sprendimo.

Kartu su architektu Kęstučiu Kisieliu apsilankykime būsimoje Paveikslų galerijoje.

— Pagrindinė komplekso dalis — kvartalo gilumoje esantis vestibulis su ekspozicijos salėmis. Lankytojai į muziejų patenka iš vitražo aikštės per du skirtinguose lygiuose suprojektuotus, iš dalies uždarus kiemelius. Prie muziejaus numatyta vieta skulptūrai, — pasakoja K. Kisielis. — Projektuojant kompleksą laikytasi perimetrinio užstatymo, kuris bus užbaigtas, kai bus išplesta galerija. Sukurta racionali pastato planinė-erdvinė struktūra, kurios pagrindas — ekspozicijos sales — įsikurs aplink centrinį vestibulį. Taip suprojektuotame muziejuje lankytojas gali užėiti į bet kurią salę — nepereidamas kitų. Pirmame aukšte bus šešios ekspozicijų salės, rūbinė, bufetas ir 200 vietų salė. Antrame — septynios ir trečiame — penkios ekspozicijų salės. Ekspozicinės pastato dalies formavimas iš sekcijų sudaro sąlygas racionaliai plėsti muziejų. Tokia struktūra leidžia sukurti gerą ekspozicijos

apšvietimą.

Komplekse suprojektuotos visos reikalingos patalpos saugoti, restauruoti ir mokliškai tirti eksponatus.

Aurelija Jarusevičiūtė

Kas antras Tarybų šalyje gaminamas nespaltotas ir kas dešimtas spalvotas televizorius išleidžiamas su Panevėžio „Ekran“ kinekopais. Jie taip pat eksportuojami į keturiolika pasaulio šalių.

Didelė paspartis gamyboje yra robotai bei manipulatoriai, kurie leido išlaisvinti nuo sunkaus monotoniško darbo prie konvejerių dirbančius darbininkus.

Nuotraukoje: Prie vienos paskutiniųjų kinekopų gamybos operacijų.

V. Gulevičiaus nuotrauka

Naujas gyvenamasis rajonas pastaraisiais metais išaugo Birštone. Jame gyvena apie du tūkstančius kurorto gyventojų. Čia pastatyta ir moderni „Vermės“ sanatorijos gydykla.

Nuotraukoje: Naujas Birštono gyvenamasis rajonas.

G. Svitojaus nuotrauka

Vilniaus universitetas

Universitetas... Keturiais šimtmečiais, žymiais vardais, ryškiomis asmenybėmis paženklintas šis pažangios minties, idėjų, mokslo rūmas.

Keturi amžiai ir šiandiena, skaičiuojanti Universitetui jau penktąjį šimtmetį. Ilgas, šlovingas kelias... Šiandien Vilniaus Darbo raudonosios vėliavos ir Tautų draugystės ordinų valstybinis V. Kapuko universitetas — viena svarbiausių šalies aukštųjų mokyklų, kurioje 14 fakultetų, 107 katedros, 7 probleminės, 5 žinybinės, dešimtys mokymo mokslinių laboratorijų. Universitete dirba 113 mokslų daktarų ir profesorių, 755 mokslų kandidatai ir docentai. Universitetas turi savo Observatoriją, Botanikos sodą, Mokslo muziejų, didžiulę Mokslinę biblioteką, kurios fon-

duose per 4 milijonus knygų. Daugelį metų palaikomi draugystės ir bendradarbiavimo ryšiai mokslo srityje su Greifsvaldo universitetu, Erfurto medicinos akademija, Krokuvos Jogailos, Prahos Karlo, Debreceno universitetais. Pasirašytos draugystės ir bendradarbiavimo sutartys su Adis Abebos (Etiopija), Brazilio (Kongas) universitetais.

Vilniaus universitetas kasmet priima arti 3 tūkstančių pirmakursių, kasmet parengia 2,5 tūkstančio įvairaus profilio specialistų respublikos liaudies ūkiui.

Žilasis, senasis Universitetas... Skaičiuojantis šimtmečius, bet amžinai jaunas, nes šiandien jo auditorijose — jaunystė, 16 tūkstančių vaikų ir merginų, atėjusių semtis žinių.

Vilnis, 1984 gegužės 24

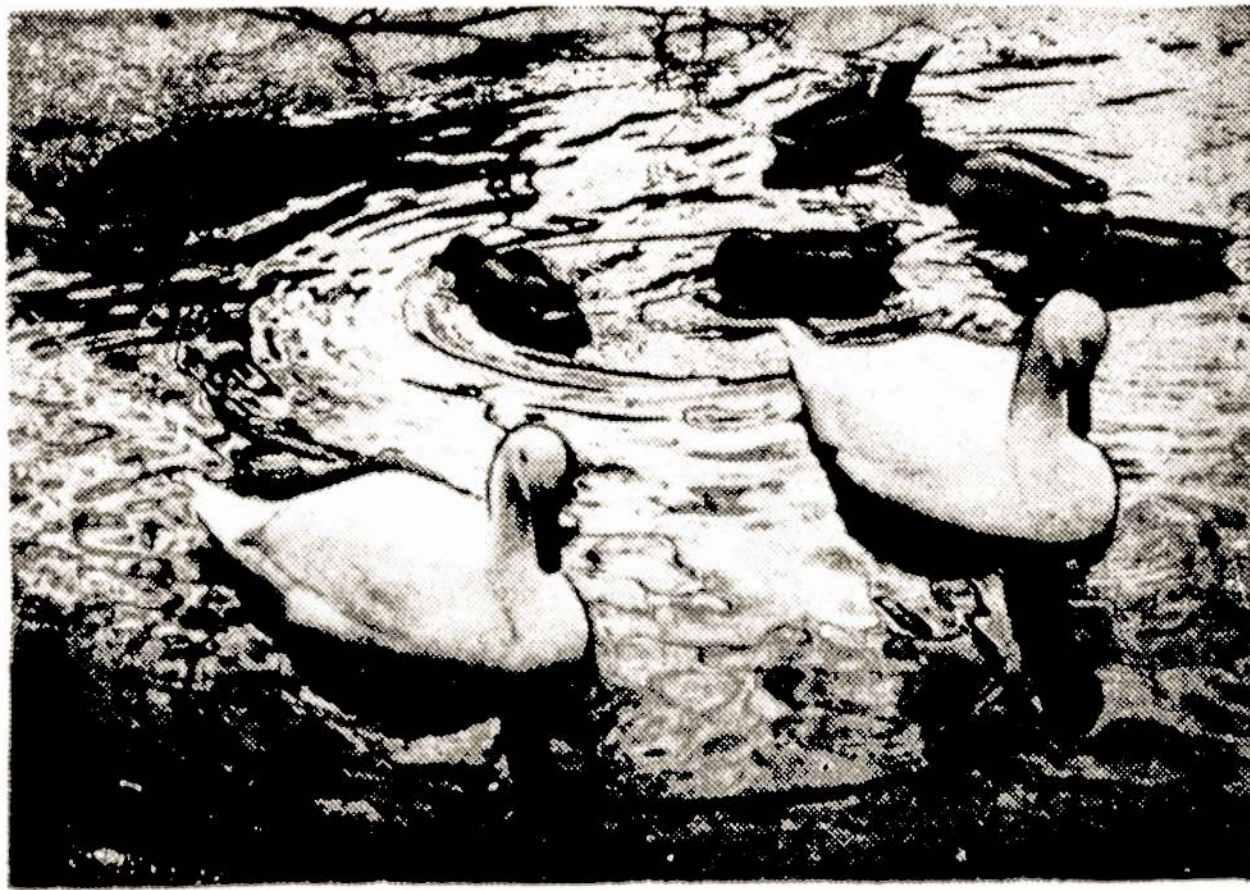
ENERGIJĄ TAUPO VANDUO

Kai nepažįstami žmonės, atvažiuoję iki Kruonio miestelio Kaišiadorių rajone, vis dažniau ėmė klausinėti, kaip geriau pasiekti vieną ar kitą kaimą prie Nemuno, vietiniai gyventojai sužinojo: statys naują elektrinę. Tačiau niekam nebuvo aišku, kaipgi užtvėns tokį platų Nemuną? Tiesa, prieš dvidešimt penkerius metus ši didžiausia Lietuvos upė buvo sutramdyta, kai jos vanduo pradėjo sukuti turbinas Kauno hidroelektrinėje. Nuo tada ir Nemunas nuo Birštono iki Kauno išsiliejo į plačiausias marias.

O projektuotojai kaip tik zujo dabar šituo ruožu ir ieškojo paties aukščiausio kranto. O kai jie ilgiam laikui apsisėjo vienoje vietoje, jau ir laikraščiai parašė, kad čia bus statoma Kaišiadorių hidroakumulacinė elektrinė. Čia krantas nuo Kauno marių lygio kyla beveik 100 metrų, žemiausės pavalyš kiek upės dugnā — ir aukščiau kaip tik. O dauguma žmonių vėl stebėjosi, kad Nemuną ne tvėns, o sėms.

Tačiau specialistų jau buvo viskas apskaičiuota. Elektrinių pagaminta energija visa sunaudojama tik dieną. Naktį jos iš dalies veikia tuščiai. Kaitalioji jų apkrovimą po kelis kartus per parą neapsimoka. Išėitis — naktį pagamintą energiją pataupyti iki ryto, kai jos reikia visur: ir namuose, ir fabrikuose. Tokia milžiniška atliekamos energijos "taupyklė" dabar ir statoma Kaišiadorių rajone, netoli Kruonio.

Pirmieji su inžinieriais čia atvažiavo studentai iš Kauno. Jie per vasaros atostogas nutiesė gerus privažiavimus prie statybų. O kelininkai profesionaliai plušo prie plento Rumšiškės-Alytus, kurio netrumpa atkarpa atsidūrė statybvietėje. Reikėjo per trumpą laiką įrengti keliolikos kilometrų apvažiavimą. Juo dabar ir pasiekiami statybas, kurios užima 700 hektarų.

Kauno zoologijos sode yra gyvulių bei paukščių, įrašytų į tarptautinę Raudonąją knygą. Bet jie čia veisiasi, reti paukščiai žiemoja. Daug palikuonių atvedė Usurijos tigras, hienos, žirafos ir kiti žvėrys. Zoologijos sode kasmet apsilanko apie pusė milijono žmonių.

Nuotraukoje: Zoologijos sode žiemojančios gulbės.

V. Gulevičiaus nuotr. (ELTA)

APIE LIETUVIŲ LITERATŪRĄ

Vokietijos Demokratinėje Respublikoje vyko jubiliejinė Erfurto apygardos literatūrinė konferencija, skirta, kaip kasmet, aktualioms tarybinės literatūros problemoms. Ypatinga ji buvo tuo, kad ši, dvidešimtąjį kartą, susirinkę TSRS—VDR draugystės namuose, keli šimtai tarybinės literatūros bičiulių, tyrinėtojų, leidėjų, literatūros propagandistų, platintojų.

8

— Pašalinei akiai gali atrodyti, kad čia tik suversta žemė, ir tiek, — sako Lietuvos energetinių objektų statybų valdybos viršininkas Valentinas Krukis. — Bet jeigu atidžiai išsižiūrėsime, antai jau ryškėja trijų šimtų hektarų dirbtinio ežero kontūrai. Tai į jį per naktį aštuoniais 7,5 metro skersmens vamzdžiais bus siurbiamas Kauno marių vanduo.

— Tada į kitą Nemuno pusę galėsime perbristi basomis? — pasiteiraujam.

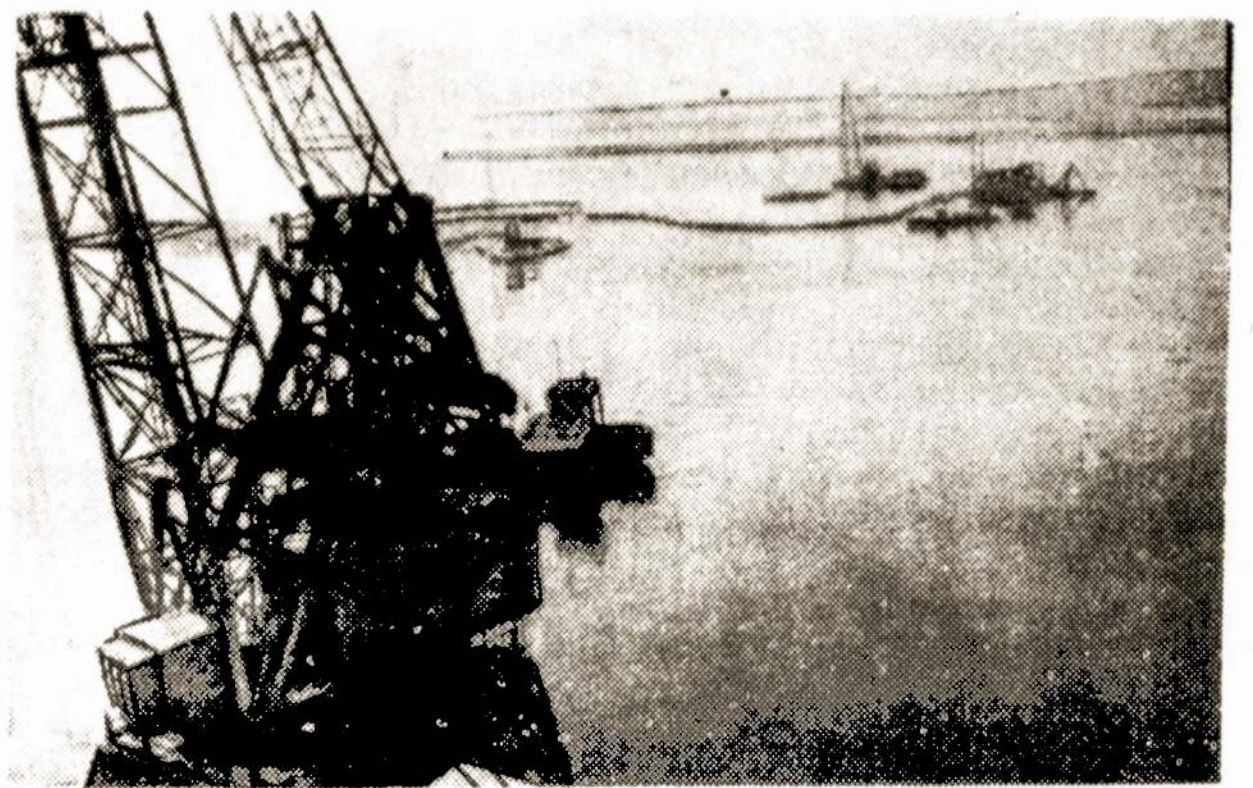
— Ne, ne. Nors Nemunas per naktį ir neteks 38 milijonų kubinių metrų vandens, jo lygis mariose nusės tik koku pusmetriu, — nuramina Valentinas Krukis. — O nuo ankstauro ryto tas pats vanduo iš ežero juk kris atgal į marias, suks turbinas ir gamins elektrą. Štai šitoje dauboje dar šių metų pavasarį bus pradėtas montuoti elektrinės turbinų korpusas.

Statyba dar tik įsibėgėjo, o įvairių kliūčių įveikti jau teko ne vieną, nes tokia elektrinė kol kas pirmoji ne tik Lietuvoje, bet ir visoje Tarybų Sąjungoje. Į pagalbą statybininkams dažnai ateina mokslininkai, specialistai iš Maskvos, Leningrado ir kitų Tarybų Sąjungos miestų.

Nedidelio miestelio — Kruonio bei aplinkinių kaimų gyventojai mašinų gausmą dabar girdi ne tik dieną, bet ir naktį — statyboje pradėta dirbti ištisą parą. Skuba, dunda didžiuliai savivarčiai sunkvežimiai su gruntu, kurio tik per parą čia pervežama 9 tūkstančiai kubinių metrų. Triūsia, stengiasi visi, nes jau 1985-ųjų pabaigoje turi pradėti veikti pirmas iš aštuonių elektrinės agregatų — dvigubai galingesnis už visą Kauno hidroelektrinę.

A. Lekavičius

TIESIAMAS "JŪRŲ TILTAS"

Prasidėjo tarptautinės jūrų keltų perkėlos TSRS-Vokietijos Demokratinė Respublika — Klaipėdos kranto įrengimų komplekso statyba. Toje vietoje, kur baigiasi palei Kuršmarių pramoninis uostamiestis, aidai galingi poliakalės dūžiai. Klaipėdos hidrostatytojai ėmė kalti į marių dugnā masyvius poliūs — gelžbetoninio tilto pamatus.

Praeis keleri metai, ir tarp Klaipėdos bei VDR Mukrano miestų nutiestas "Jūrų tiltas" pradės veikti. Juo riedės sunkiasvoriai geležinkelio sąstatai.

Nuotraukoje: Tarptautinės jūrų perkėlos statyboje.

B. Aleknavičiaus nuotrauka

PUOŠIA LIAUDIES MEISTRAI

Daiktus, įrankius, kuriuos vartojame, sušildo mūsų delnai. Kai liečiame močiutės verpstę ar rankšluostinę, apžiūrinėjame kraičio skrynį ar lovatiesę, tarsi jaučiame juos drožusių, audusių žmonių širdies šilumą ir sielos virpesį...

Liaudies dailė, lydėjusi kartų kartas, ir dabar negėsta Lietuvoje. Plėtojamos beveik visos tradicinės lietuvių liaudies dailės šakos: medžio drožyba, keramika, metalo ir gintaro dirbiniai, audiniai... Be abejo, atsirado naujų žanrų, pakito išraiškos priemonės, atlikimo technika. Pasidarė populiarūs kolektyvinė kūryba (pvz., medžio drožėjai sukūrė Ablingos skulptūrinį ansamblį, Čiurlionio kelio skulptūras ir kt.). Didelėmis šventėmis tapo miestų pagerbimas — Amatų dienos.

Nuo 1966 m. liaudies meistrus jungia Lietuvos liaudies meno draugija. Nūnai ji priskaičiuoja daugiau kaip 2000 narių.

Kasmet draugija liaudies dailės meistrams rengia seminarus, stovyklas. 1983 m. daugiausia dėmesio buvo skirta retiems liaudies dailės žanrams ugdyti.

Druskininkuose susirinkę kalviai nukalė ir pastatė metalo saulučių medį — tradicinį kalvių dienų simbolį.

Kaišiadorių rajono Kalvių gyvenvietėje meistrės gilinosi į lietuvių liaudies siuvinėjimo tradicijas, mėgino jas pritaikyti nūdienai. Ten pat savo jėgas bandė akvarelistai ir karpytojai iš popieriaus.

Mėgstamo, bet kol kas dar retoko žanro — pynimo iš vytelių ir šiaudų — meistras dirbo Ignalinos rajone. Meistras savo darbus paskyrė būsimam LTSR nacionalinio parko muziejui.

Molėtų rajone, jau ne pirmą kartą svetingai priimančiame liaudies meistrų kūrybines stovyklas, buvo dirbama dviem pamainomis. Mindūnuose Vilniaus zonos liaudies meistras ruošėsi kasmetinei respublikinei suvenyrų parodai. Tie patys meistras nacionalinio charakterio stendais papuošė vietos aštuonmetę mokyklą.

Vėliau čia iš visos respublikos suvažiavusios audėjos tobulino rankšluosčių, lovatiesių, juostų, tautinių drabužių audimą, pinikų technika surišo rankšluosčių galus,

išmoko pinti aukštaitiškas juostas.

Tęsiant prieš porą metų atgaivintąs Pabaltijo liaudies tapytojų seminarų tradicijas, Rumšiškėse, gražioje Liaudies buitės muziejaus aplinkoje, tris savaites dirbo Latvijos, Estijos ir Lietuvos respublikų saviveikliniai tapytojai. Liaudies buitės muziejaus lankytojai turėjo progos pamatyti mėnesį veikusią ataskaitinę parodą. Kiti per seminarą sukurti darbai buvo eksponuojami tradicinėje tapybos parodoje Vilniaus Pilies skersgatvyje.

Įvairiose respublikos vietose buvo susibūrę ir medžio drožėjai. Panevėžio zonos meistras stogastulpiais papuošė Pasvalio rajono "Mūšos" kolūkio gyvenvietę. Kūrinių tematika — legendos, padavimai, darbas, šventės. Medžiadirbiams buvo kur pademonstruoti ir išmone, ir meistrystę.

Tauragiškiai liaudies meistras šiemet pasiryžė sutvarkyti keramikos gamyklos teritoriją, o meno verslų ir suvenyrų gamybos susivienijimo "Dovana" medžio drožėjai darbavosi savo "Paparčio" ir "Nemuno" poilsio bazėse.

Kauno zonos medžio meistras toliau gražio Kėdainių rajono "Rytų aušros" kolūkio aplinką. Kartu su jais dirbo ir tapytojai.

Visuose seminaruose buvo gilinama į liaudies dailės tradicijas, kūrybišką jų pratęsimą bei pritaikymą šių dienų poreikiams. Čia jaunimas mokėsi amato iš patyrusių meistrų.

Seminarinių darbų ataskaitinės parodos, kurias aplankė vietiniai gyventojai, daug prisidėjo prie liaudies dailės populiarinimo, pagyvino respublikos kultūrinį gyvenimą.

S.

KULTŪROS PAMINKLŲ APSAUGA

Pažymint Tarptautinę paminklų apsaugos dieną, Vilniuje buvo surengtas kultūros darbuotojų, mokslininkų, kraštotyros specialistų susitikimas-diskusija tema "Kultūros paminklų apsaugos problema ir perspektyvos Lietuvos TSR".

Apie kraštotyros uždavinius, visuomenės paramą globojant paminklus kalbėjo Lietuvos TSR paminklų apsaugos ir kraštotyros draugijos centro tarybos pirmininkė L. Diržinskaitė.

Vilnius, 1984 gegužės 24

TAURAGNO EŠERIAI

[SUTRUMPINTAS]

Dzūkija — miško, ežerų, miško upelių kraštas. Čia ir upėtakiai, kiršliai, šlakiai nardo, unguriai brazda. Kokios žuvies čia meškeriotojai nepagauna. Tikrai karališkos. Bet dzūkas ir ešerio nepeikia. Išviręs puode ešerių žuviene pasiūlo: "Ne žuvelė, o dzyvų dzyvas! Paragauk, baravyku kvepia! . . ."

Kuršių marių žvejai iš Juodkrantės gražią dainą moka. Apie mergelę, atėjusią prie smėlėto kranto. Toji norėdama būti gražesnė už undinę, patikti jaunam žvejui, dainuoja:

— Marių putelėmis burnelę prausiu, jūrų ešerėliu galvelę šukuosiu . . .

Meškeriotojai ir liesam ešeriokui, ir dideliame ešeriui sugalvojo savų vardų. Mažiausi seklumų, brastų ešeriai. Jie — spygliniais, skujiniais, pagrandukais, pūgžlėkais vadinami. O dideliame kaip kultuvė ešeriui meškeriotojai nepagailėjo kuprio, šiekštinio, kreivakūbrio, kalakuto (sako, riebaus ešerio mėsa baltai rožinė lyg kalakutiena), vyžos vardo.

Nenuskriaudė gamta ešerio, papuošdama jį žvynų šarvais, padabindama smaragdu, rubino šlakeiliais. Tik išžiūrėti reikia. Ešerio nugara — tamsiai žalia. Sonai — išsprogusio beržo lapų spalvos, pauksinti švelni gelsvumu. Jo didenybė ešeris perjuostas penkio mis — devyniomis tamsiomis juostomis. Ir pelėkai kelių spalvų. Nugarinis — pilkas, su juoda dėme, antrasis — žalsvai geltonas. Krūtinėje geltoni, o apačioje rausvi pelėkai.

Kiekviename ežere, kiekvienoje upėje — kitokia žuvis išvaizda. Patys margiausi Tauragno ežero ešeriai. Duobės, šiekštynai, povandeninės krūsnys iš apmaurojusių

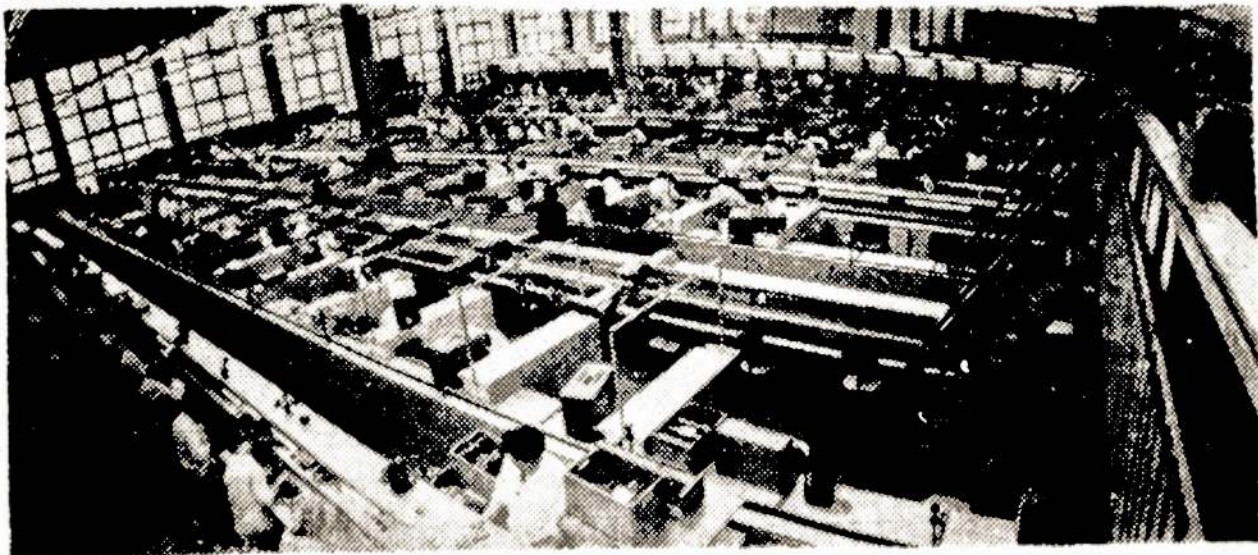
akmenų, — tinklų nepasiekiamą gėlmę — tai didelių žuvų namai. Tauragne ne retenybė 2-3 kg ešeriai. 1972 metų žiemą Sėlos kaimo gyventojas Antanas Šimkūnas išvelėjo iš eketės ešerį, kuris svėrė 4 kg 850 g. Tai neoficialus rekordas Lietuvoje. Per 1973 metų vasario pūgą senukas sugavo du ešerius — "šerniokus" — vieną 3,7 kg, kitą — 4,1 kg. Tauragno ežero ešeriai bene patys skaniausieji. Mat, gyvena gėluose, šaltiniuose vandenyse, atsiduoda ne dumbliu, o "versmės gaivuma".

Už baltų beržynų, tankių riešutynų, Smalvų pusėje tyvuliuoja Švento ežeras. Jo dugnas kelių metrų gilumoje matyti. Tai pats skaidriausias ežeras Lietuvoje. Švento ežero ešeriai patys šviesiausieji, gražiausieji. Užauga jie iki poros kilogramų.

Juodžiausi Ešerinio ežerėlio Labanoro girioje ešeriai. Ten jokia kita žuvų giminė akivare su durpinu dugnu, rūgščiu vandeniu neplaukioja. O ešeriokai gyvuoja. Tik jau smulkūs, tamsūs kaip nuodėguliai. Juodesnių jokiam kitame Lietuvos ežere nesurasi.

Ešeriai vestuves kelia, ledams išplaukus, o baigia gegužėje. Ikrus "patiesia" ant akmenų, žolių, šakų 0,3-1 m kaspinais. Ešerio patelė per nerštą atiduoda 12-300 tūkstančių ikrelių. Ešeriai auga nesparčiai. Per pirmuosius metus mailius pasiekia 7 cm, per antruosius — 11 cm ilgio. Penktaisiais gyvenimo metais ešeriukas vos 18 cm pasiekia, ketverių — devynerių metų ešeriai sveria tik 70-500 g. Štai kodėl tokia šykšti ledo eketė, iš kurios galima išvelti kilograminį, dukilograminį "ešerų ešerį".

Leonardas Grudzinskas

Kauno Radijo gamykloje pradėta naujo spalvoto mažagabaritinio televizoriaus "Silelis" gamyba. Gamyklos konstruktoriai ir dizaineriai sukūrė šiuolaikinį aptakių formų aparatą su įvairiaspalviais plastmasiniais korpusais. Konstruktoriai sumažino aparato svorį, jo gabaritus.

Netrukus parduotuvėse pasirodys ir nespaltoti nauji televizoriai "Silelis". Per pastaruosius ketverius metus "Sileliai" yra pelnę tris sidabro ir aštuonis bronzos medalius TSRS Liaudies ūkio pasiekimų parodoje, buvo eksponuojami daugelyje užsienio šalių.

Nuotraukoje: "Silelių" surinkimo cechais.

K. Jurelės nuotrauka

Nuotraukoje: Poilsiauja vilniečiai ankstyvo pavasario dienomis.

M. Baranauško nuotrauka

ITAIGUS PLAKATO ŽODIS

Festivaliai, šventės, konferencijos, spektakliai ir dešimtys kitų renginių bei reginių prasideda nuo mobiliusio dailės žanro — plakato. Išplėtos pelėdos akys ir smagus storas pieštukas iš S. Balčiūno plakato, skirto ketvirtajai respublikinei plakato parodai, bene geriausiai išreiškia šio žanro dinamiškumą, sugebėjimą akimirksniu reaguoti į gyvenimo aktualijas.

Buvusiuose Lietuvos TSR revoliucijos muziejaus rūmuose galima pamatyti arti 150 plakatų, kuriuos Vilnis, 1984 gegužės 24

eksponuoja per 40 respublikos dailininkų. Parodos devizas — "Pasauliui — taika". Įtaigių plakatų taikos tema eksponuoja J. Galkus, B. Grabauskienė, S. Balčiūnas, R. Bandzaitė, kiti dailininkai.

KONCERTAI MUZIEJUJE

Vilniaus valstybinio V. Kapsuko universiteto Mokslo muziejuje surengtas pirmasis simfoninės muzikos koncertas. Skambėjo A. Sibeliaus, J. S. Bacho, A. Vivaldžio, M. K. Čiurlionio, V. A. Mocarto kūriniai. Juos atliko Lietuvos kamerinis orkestras.

AS I SEE IT

NELLIE DE SCHAAF

THE WAR IN NICARAGUA

Millions of people throughout the United States and the world demonstrated against intervention in the affairs of the peoples of Central America. Congress refused funds for continuing a covert (secret) war against Nicaragua — yet, it appears from "Militant" (April 27, 1984), that President Ronald Reagan has arrogantly decided to flaunt the wishes of the world, and proceeded to unleash an undeclared war against the people of Nicaragua, just as was done in the wars of Vietnam, and Korea, by the presidents before him.

Because of the seriousness of the situation in Central America, and because of the far more disastrous consequences of this action, which could result in a nuclear confrontation, today's English page deals exclusively with Central America.

According to Interior Minister Tomas Borge of Nicaragua, "Nicaragua is in a full scale war. Some 11,000 counterrevolutionaries (fascists) armed and trained by Washington, are mobilized to attack Nicaragua. Of these 11,000, some 5,000 to 6,000 are already inside Nicaraguan territory, fighting in the provinces of Matalpalga, Jinotega, Nueva Segovia and in northern and southern Zelaya.

"Losses of \$9 million have been suffered by Nicaragua and private shipping companies by the planting of 600 mines in Nicaraguan harbors by the CIA. In January and February alone, Nicaragua incurred \$28 million in war-related damages, bringing the total in the 2½ year war to \$250 million!"

Borge scoffed at those senators who approved \$21 million to step up the war in Nicaragua, and were then embarrassed about the worldwide condemned mining of her ports. He asked if they had thought the millions of dollars "were to be used for planting flowers or vegetables". He continued: "The senators are alarmed by the worldwide repudiation of the mining of our ports, but show no embarrassment over the grief, blood, and tears of a people who have never caused the slightest harm to North America."

Inasmuch as President Reagan has placed himself above the Constitution of the United States, which forbids waging war without the consent of Congress — has chosen to ignore the demands of millions against intervention — the American people have but one choice: "DEFEAT REAGAN IN 1984! Return him to his "working-ranch" in California where he may ride his horses permanently and let just every other week-end! GIVE PEACE A CHANCE!"

A PERSONAL LETTER FROM NICARAGUA

A dear friend of mine, a nun, lived in Guatemala for some time. In one letter she expressed deep sorrow that such a beautiful country, with such beautiful people, should be subjected to such hate and violence. She was also distressed by the tiny children, with bloated bellies, forced to drink

Narsumas didėja kartu su pavojumi: kuo sunkiau, tuo jėgų daugiau. F. Šileris

dirty water from hoof prints of animals, resulting in intestinal worms and other ills. Her family had wanted her to seek a transfer to a safer country, knowing about the torture and assassinations in that country of Catholic nuns and priests, but she felt she might be able to help the children.

After no mail from her for a year and a half, and receiving no replies to cards asking her if she were all right, I was surprised to receive a letter from Managua, Nicaragua, dated April 5, 1984. It was from my friend. She wrote in part:

"Love and greetings from suffering Nicaragua! Your letter of May 1983 joined me here only a couple of weeks ago. I live in Nicaragua since Nov., 1982. A great experience, indeed. We are having a heck of a time putting up with all sorts of obstacles — ideological, economical, military and what not . . . but the Nicaraguan experience is one to support carefully and generously. The U. S. peoples' solidarity is not less than other countries. Hundreds of groups have been established by now by persons who have visited here, have seen, and have become great supporters of this cause.

"There is a lot of good things going on in every project that this new type of government is doing for the proletarian majority, especially in the agricultural field, with opening education facilities to the campesinos who, up to four years ago, would not even have dreamed of being admitted to school. The government is decentralizing every service: educational, health, roads, electricity, water, and trying to give every citizen an opportunity for better environment and responsabilizing each one to take part in the decision making.

"Also, I would ask that you join the solidarity chain of protest to any measure which tries to destroy this process — irreversible after all, but it has to go on in peace, not with so much pouring of blood.

"My health is good and we survive, keeping interested in the situation — challenging all the time — particularly the Christianism-Sandinism-Marxism frame of work. It's a new set of principles that we cannot ignore for the sake of a new Latin American world. Many energies are poured into this process, and what a pity that material interests have to prevail over such a wide range of ideological and philosophical ones. But truth will prevail and God is truth, love, respect, dignity, and here is the most Christian sign of progress — that the poor, the oppressed ones who once slaved, are now rising to new dignity, life, self-determination, progress.

"Tell me what you need to know about here and I will write to you, yet I am sure you will find plenty of material by getting in contact with anyone who has been visiting Nicaragua recently and knows directly what is going on here."

A MARTYR'S UNHEEDED ADVICE

On March 24, 1980, while Archbishop Oscar Romero of San Salvador was delivering mass in the

Nukelta į 10 pusl.

Atkelta iš 9 pusl.

chapel of Divine Providence Hospital, he was felled by a gunman's bullet. Robert E. White, the U. S. Ambassador at the time, has said the murder was planned by a few of the richest and most important people of El Salvador. A lottery was actually held to see who would get rid of him. A gunman was hired for the dirty deed, and to this day, has not been brought to justice.

According to the Rev. Willard F. Jabusch in Chicago's Tribune (3/31/84) some of the church goers were offended because Archbishop Romero sought to illuminate the social, political and economic situation of the people in his sermons, because he felt that not to do so would have been un-Christian.

In his sermon, Archbishop Romero stated: "Each week I go about the country collecting the cries of the people, their pain from so much violence. Each week I ask the Lord to give me the right words to console and denounce. And even though I may be a voice crying in the desert, I know that the church is making the effort to fulfill its mission."

Many Christian groups expressed support for the letter he sent the President of the United States (President Jimmy Carter) asking that he not give military aid that contributes to the repression of the people of El Salvador. Even the Ambassador to El Salvador admitted "that such aid from U. S. always ended up being used for military repression of the people of El Salvador."

In a sermon by Archbishop Romero, delivered just the day before he was assassinated, he beseeched: "I issue a special entreaty to the army, National Guard, police and military. Do not kill; you kill fellow peasants, your brothers and sisters. No soldier is obliged to obey an order against the Law of God."

"The church cannot keep quiet before such abhorrent actions. Reforms are useless if they leave the people so bloodied. In the name of God's suffering people, whose cries rise up to heaven every day in greater tumult, I implore, I beg, I order, in the name of God himself. Cease the repression!"

Archbishop Romero's letter to Pres. Carter should be CAREFULLY AND SERIOUSLY RE-READ BY PRESIDENT REAGAN. Yet, as it was ignored by Carter, so is it being ignored by Pres. Reagan three years later.

ONLY THE PEOPLE OF THE WORLD WILL BE ABLE TO PREVENT A NUCLEAR HOLOCAUST — to swerve it from the insane course chosen by its so-called leaders.

AID FOR NICARAGUA

The people of New York demonstrated a humanitarian act worth emulating. They had a drive for toys for the children of Nicaragua. But, more recently, the Nicaraguan Material and Medical Aid Campaign had a truck collecting medical supplies, school supplies, toys, cooking utensils, blankets, clothes, dried and canned foods, which started from Maine and travelled to all the major cities on the East Coast.

Then, all the packages, taped and marked with the contents,

were loaded onto a sailing vessel sponsored by Oxfam International, a humanitarian-aid organization, to be shipped to Bluefields, Nicaragua. The trip was expected to take one and a half weeks.

For those wishing to send aid, please contact the offices of CASA NICARAGUA, 19 West 21st St., New York, N. Y. (2nd floor). For further information, contact Harold Osborne at 1-212-885-1231.

Laiškai

JOHNSON CITY, N. Y.

Dear Nellie,

Enclosed find check for renewals of two Vilnis and donation.

\$15 for renewal to Lithuania for Emilija Sakalauskiene.

\$10.00 renewal for Helena Pagiegala.

Total: \$45.00.

Wish the best of health to all of you. The spring weather will make us all feel better. With best of luck.

Helena Pagiegala

COLTS NECK, N. J.

Sirs:

Please remove the following subscriber from your mailing list.

Joseph Simel

24 Ann St.

Colts Neck, N. J. 07722

I am sorry to say my father passed away last August.

Our knowledge of Lithuanian is limited, and I find it difficult to read, so I am not renewing the subscription. However, my father did enjoy reading your paper, and spent much time telling me about the different articles he found interesting — especially about Lithuania.

Yours truly,

Lillian Simel

SOUTH BEND, IND.

Dear Nellie,

Enclosed is a money order for \$10.00 Vilnis subscription and \$90.00 for the Vilnis fund.

Dad observed his 90th birthday last October.

Paul and Anna Duda are now living with us. Please change their address from 2630 Frederickson St., South Bend, Ind., to

Paul P. Duda

6223 Exeter Ct.

South Bend, IN 46614

Thank you.

Paul Duda, Jr.

RICHMOND HILL, N. Y.

Dear Nellie,

It was good to hear from you. I am glad the winter is over. It was hard on me as usual. I should really live in a warm climate. All summer, I am just fine. But I don't think I will ever get away from where I am. So many things are keeping me in New York for good, I am afraid, so I am trying to make the best of it.

Baranikas is doing so much work for Laisve but he is not too well. He is only 63, but has a heart problem.

Hope you have both been well health-wise, and any other way, and that you had a Happy Easter.

Love, Ilse Bimba

COLUMBUS, OH

Dear Nellie,

Thanks for the reminder re-my subscription to Vilnis. I am enclosing a check for \$60.00. Please deduct my obligations and my mother's — Helen Zukas. The rest is a donation from my mother and me.

Atviras laiškas "Vilnies" redakcijai

Gerb. draugai:

Pernai kai mūsų miesto kinoteatruose buvo rodomas filmas "Reds", atsitiktinai susipažinau su dypuku inžinieriumi. Jis tada mane automobiliumi parsivežė į savo namus, supažindino su savo lietuviškai auklėjama maža vaikais, parodė savo bibliotekėlę, na, ir patyriau kokius laikraščius jis skaito...

Po to dar pora kartų teko su juo susitikti ir dar giliau išsišnekėti. Kaip iš pirmo susitikimo jo namuose, taip vėliau per du susitikimus išitkiniau, nors jis yra dypukas, bet protingas žmogus. Supranta, jog Lietuvos liaudis pasirinkdama Tarybų santvarką išsigelbėjo iš skurdo ir visokių nepriteklių, kad dabar Lietuvai šviečia skaidri ateitis, jeigu branduolinis karas jos nesudegins.

Siomis dienomis taip pat atsitiktinai man teko susitikti su kitu aukštą mokslą baigusių dypuku — gydytoju. Su juo susitikau pas savo vieną pažįstamą, neseniai grįžusį iš turistinės kelionės Lietuvoje. Pas tą mano pažįstamą tas dypukas gydytojas buvo atvykęs net iš kito miesto pasiteirauti, ką mano pažįstamas lankydamasis Lietuvoje matė. Kai nuėjau ir užtikau juos besišnekančius, išgirdau:

Dabar ten kolūkio centras, — mano pažįstamas jam pasakojo, ir man užklupus juos šnekantis, jų pašnekesys nutrūko.

Mano pažįstamas tuoj mane supažindino su tuo dypuku gydytoju. Žmogus buvo mandagus, manieros su nepažįstamu žmogumi jo buvo visiškai kitokios, negu mūsų paprastų žmonių. Atsistojo ir duodamas man ranką žemai nusilenkė, nesėdo atgal tol, kol aš neatsisėdau į sofą.

— Na, tai ką gero, Povilai, matei Lietuvoje? — po susipažinimo "ceremonijų" atsisėdęs sofon pradėjau.

— Vertėjo nuvažiuoti, — mano pažįstamas ėmė pasakoti, džiaugtis, kad Lietuvos nebegalima atpažinti.

Pasakojo jis mums, kaip Vilniaus aeroporte giminės pasitiko su gėlių puokštėmis, koks išpūdingas Vilniaus miestas, jo mikrorajonai, kaip Vilniuje viename restorane baliavojo su giminėmis, kad buvo nuvykęs į tėviškę...

Dabar Lietuva nebe tokia, kokia buvo, — pažįstamas pasakojo, — traktoriai, kombainai, silosai pašarui, karvidės didesnės negu seniau buvo dvarų.

— Negali būti, — dypukas gydytojas pertraukė jo pasakojimą, —

My mother will be 97 on May 21st. Maybe there should be a notice of it in the paper. She might get some interesting mail. Her address:

Helen Zukas

Susquehanna Nursing Home

282 Riverside Dr.

Johnson City, N. Y. 13790

My mother is 96, but gets the Vilnis, Laisvė, the New York Times, Gimtasis Kraštas and the woman's magazine from Lithuania. Some of it doesn't get read. I appreciate your interest shown by the cards you send my Mother. Thanks so much. The Binghamtonians are getting aged and dying, so mail is one way of contact. Thanks again. My regards to John Feiza and the Julius Urbikas.

Gratefully,

Helen Pine — daughter

kai kas turi būti ir blogo, o ne viskas gera ir gražu.

— Vienatinis blogumas, kiek patyriau, kad žmonės labai riebiamatinasi, — mano pažįstamas jam tarė.

— Negali būti, — dypukas gydytojas ir vėl.

— Rimtai, daktare, tikėkite man, — mano pažįstamas bandė jį įtikinti.

— Tamsta buvote svečias, žinoma, riebiai maitino, — dypukas gydytojas ėmė ginčyti, — jie ten riebalų neturi, jiems riebus maistas yra skanėstas, tai svečių ir vaišino.

— Turi visko daktare, — mano pažįstamas nesutiko su juo, — žinoma, batų sviestu netepa, bet piene gali maudyti.

— Ką tamsta sakote! Piene gali maudyti? — dypukas gydytojas pastatė akis prieš mano pažįstamą, — jeigu piene galėtų maudyti, vaikų darželiuose pakaktų pienu užbaltinto vandens, — dypukas gydytojas piktai rėžė mano pažįstamui.

Ir nesivaldydamas bėrė žodžius toliau:

— Aš esu gydytojas ir seku kaip lietuviukus vaikus darželiuose maitina ir kodėl taip maitina.

— Tai pasakyk, — mano pažįstamas taip pat piktai.

— Bando darželiuose vaikus baltintu vandeniu numarinti, kad rusiukams Lietuvoje būtų vietos, — dypukas gydytojas rimtai supykęs ant mano pažįstamo pasakė.

Aš į jį ginčą nesikišau. Pamačiau, kad tas dypukas gydytojas yra durnas žmogus, užsikrėtęs reorgų propaganda. Pamirksėjau savo pažįstamui, kad su juo nesiginčyti.

Pasibarė dar kiek jiedu abu, pasišnekėjo truputį apie juodviejų pažįstamus Lietuvoje, dypukas gydytojas kelis kartus įtariamai žvilgterėjo į mane, atsistojo, atsiveikino su mumis ir išėjo.

— Kas jis per žmogus? — savo pažįstamo paklausiau.

— Ech, — mano pažįstamas pamėjo ranka, — mūsų kaimo galilaukės palivarkėlio buožės vaikas, durnas kaip čebato aulas.

— Keistas žmogus.

— Mano tėvai taip pat turėjo žemės, — mano pažįstamas pasakojo man toliau, — bet aš apie ją nė negalvoju, nes nebe mano, o jis tėvo to palivarkėlio niekaip negali pamiršti, įsivaizduoja, jog dar vis jam, kaip vienturčiui sūnui, priklauso. Galvoja, kad ne anksčiau, tai vėliau iš Tarybų valdžios atsiims, jeigu ne geruoju, tai per teismą.

Nusijuokėm abu, ir aš savo pažįstamui tariau:

— Mokytas žmogus, bet protelis, apsaugok viešpatie.

— Buvę buožiuikai, visi tokie yra.

Su tokia mano pažįstamo nuomone nesutikau. Ėmiau jį įtikinėti, kad nevisi dypukai, nors ir buvę buožiuukų vaikai, yra tokie durniai. Bet mano pažįstamas to dypuko gydytojo buvo taip sunervintas, su manimi ginčijosi, kad protingo dypuko jis niekur ir niekad nėra sutikęs čia Amerikoje.

Matydamas, kad iš ginčo niekas neišeis, dar truputį pasišnekėjome apie senus laikus Pensilvanijoje, atsisveikinau ir išėjau. Eidamas namo sau vienas galvoju, kad tokių dypukų, kaip šis gydytojas, nebūtų, tai nebūtų ir reorgų.

Skaitytojas

Vilnis, 1984 gegužės 24

San Francisco, Cal.

Tarptautinės Moters Dienos minėjimas

Kovo 8 išpūdingai buvo paminėta Tarptautinė Moters Diena San Francisco miesto gražiausiame centre Union Square. Šį puikų Moters Dienos minėjimą suruošė San Francisco įvairios moterų grupės bei organizacijos ir jų tarpe San Francisco Amerikos-Sovietų Institutas. Ši graži miesto centro aikštė greit prisipildė moterų, kurios demonstravo su įvairiomis iškabomis, kuriose buvo parašyta, kaip Kovo Aštuntoji yra švenčiama visame pasaulyje ir kaip moterys kovoja už jų teisių lygybę ir kaip moterys šiandien kovoja prieš to baisaus karo kurstytojus ir branduolinį karą, kuris sunaikintų pasaulį.

Svečiai iš T. Lietuvos

Balandžio 9 San Franciske lankėsi Sovietų Sąjungos 22 asmenų turistų grupė, įvairaus mokslų žmonių, tarp kurių buvo du mūsų mieli lietuviai: iš Vilniaus Česlovas Juršėnas, žurnalistas tarptautininkas, LTSR žurnalistų sąjungos valdybos sekretorius, "Vakarinių Naujienų" laikraščio redaktorius, dalyvis leidžiant Lietuviškąją Tarybinę enciklopediją ir kelių knygų autorius. Antras svečias — Valentinas Eidukonis, Vilniaus kuro aparatūros gamyklos šlifuootojas, už darbą apdovanotas Lenino ordinu.

Sie turistai į JAV vyko per Meksiką. Pirmoji jų stotis buvo San Diego ir Los Angeles didmiesčiai. Ten turistai turėjo progos pasižvalgyti po plačią pietinę Kaliforniją. San Franciske ir jo apylinkėse pabuvojo keturias dienas.

San Franciske Amerikos-Rusijos Institutas turistų susitikimui suruošė pietus. Be Instituto narių šioje puikioje sveikimo susirinko įvairių pažiūrų Sovietais besidominčių miesto pareigūnų, kad net pritrūko vietos. Šiame svečių susitikime vyko šilti sveikinimai ir meninė programa. Kitą dieną taipgi vyko gausios publikos laukiami turistai su vaišėmis kitoje San Francisco miesto įlankos pusėje Berkeley, kur ir čia buvo stoka vietos tiems, kurie pavėlavo. Kitom dienom svečius vežiojo parodyti miesto įdomybes, universitetus ir Kalifornijos gražuolius raudonmedžius.

San Francisco miesto merė Diana Feinstein prišuntė gražią rėmuose paruoštą paminklinę lentą su linkėjimais, kad tarpe mūsų ir Tarybų Sąjungos vyktų pastovi taika. Tai labai gražus San Francisco miesto merės gestas.

Ksavera Karosienė

Gegužės 18-19-20 dienom Ksavera buvo nuvykus į Detroit, Mich., kaip delegatė į Amerikos-Rusijos Instituto Draugijų Nacionalinį suvažiavimą. Iš ten ji vyko į Montreal, Canada, kur sėdo į tarybinį Aeroflotą į Maskvą, o iš Maskvos jau į mielą Lietuvą, kur buvo kviečiama patikrinti jos paruoštą knygą, ir be abejo ta proga ji aplankys Drąseikiuose palaidotą

VARĖNOS MIŠKININKAI

Prieš septynetą metų Varėnos miškininkai užveisė vieno hektaro daigyną po stogu. Vidurvasaryje stogas nuimamas, daigus grūdina saulė, rudens darganos. Tokios pagerintos daigyno sąlygos leidžia miškininkams hektare išauginti 6-7 milijonus stiprių daigų.

Vilnis, 1984 gegužės 24

savo mielo Juozo kapą.

Nuoširdūs linkėjimai mielai Ksaverai išsirengus į didelę, įdomią kelionę ir geros, geros jai sveikatos. Beje, dar pora žodžių apie Ksaverą. Balandžio 15 dieną Berkeley, Cal., sueigoj ji pateikė kalbą apie jos taikos misijas, kurios buvo 1932 metais. Tais metais Ksavera gerokai pakeliavo po pasaulį su taikos misijomis. Publika gausiai sveikino ją už šį įdomų pranešimą bei kalbą. M. B.

St. Petersburg, Fla.

Serga

Klubietis ir choro dainininkas Walter Dūda sunkiai susirgo. Buvo nuvežtas į ligoninę. Pagulėjęs dvi savaites grįžo namo. Namie jį prižiūri žmonelė Emilija.

Walteris yra labai reikalingas Klubui. Jis atlieka daug darbų. Kas tik reikia, pataiso. Be to, jis yra Klubo direktorius.

Dūda skaito ir remia laikraščius "Vilni" ir "Laisvę". Pasiūskime jam po atviruką ar laiškutį, kad lengviau jam būtų leisti ligonio dienas. Jo adresas: 618-40 Ave. N., St. Petersburg, Fla.

Pietūs

Vėlykų dienos paminėti Klubas surengė gerus pietus. Šeiminkės V. Kuzmickienė, Helen Cheplikiene ir Stela Dereska iškepė skanų kumpį ir vištą, o Emilija Oran ir Monika Raškauskienė numargino kiaušinių. Ačiū joms visoms. Šiame parengime turėjom svečią iš Fort Lauderdale, Fla., Tony Vickum. Jis yra muzikantas, ypač gerai muša būgnais, padėjo groti mūsų muzikantei.

Po pietų Elena Janulytė pasakė šiai dienai pritaikytą kalbą. Ji savo kalboje vėlykų šventę pristatė kaip pavasario šventę. Po jos kalbos vyko meninė programa. Kanadietė dainininkė Lynn Deshamps padainavo penkias dainas. Gaila, kad ji grįžta namo, bet prižadėjo progai pasitaikius vėl atvykti pas mus. Choras padainavo penkias dainas. Laimingi, kad turime gerą mokytoją, pasišventusią chorui.

Choro pirmininkas S. Kuzmickas pranešė, kad turime tris gimimo dienos celebrantus: Mary Cosetta, Walter Baranas ir mūsų fotografas Walter Aleveckas. Sudainavom jiems Happy Birthday.

Klubo prezidentas Valis Bunkus padėjo solistei, chorui, mokytojai Elenai Janulytei, šeiminkėms ir publikai už atsilankymą.

Pranešimas

Birželio 16 d. pagerbsimė tėvus, turėsime programą. Visi kuopos nariai gaus pietus nemokamai. Nepamirškite birželio 16 d. užsirašyti kalendoriuje.

Grįžo namo

Bronis ir Juozas Vaitkai grįžo po trumpų atostogų, turėtų Čikagoje. Sako viskas buvo gerai, tik buvo labai šalta ir lijo. Mat, draugas Juozas, matyt, jau atpratęs nuo Čikagos oro, Florida jam jau labiau patinka, šiltesnė. Grįžo abu patenkinti kelione, parvežė labų dienų nuo draugo S. J. Jokubkos.

Dar negrįžo draugai Vera ir Pranas Budrioniai, tebesisvečiuoja pas sūnų. Valerija Masienė grįžo atgal į Kanadą, sakė atvyks pas mus kitais metais. Draugės Helen Šarkūnienės sūnus Richard Janulis ir jo draugė Marytė Deksnūtė Gale atvyko porai savaitių. Richardas, atrodo, jau daug sveikesnis. Laimingas, kad turi gerą draugę Marytę, kuri jį prižiūri. Buvo malonu su Richardu pasišnekėti. Tenka laukti, kad pas motiną dar labiau atsigaus po ligos. S. K.

Priminimas LDS 2-ros apskrities kuopų nariams

Jau buvo rašyta, kad LDS 2-ros apskrities komitetas šaukia kuopų narių pasitarimą, kaip galimai didesnį skaičių delegatų pasiūsti į LDS 26-tą seimą, kuris įvyks šių metų rugpjūčio 17 ir 18 dienomis Sturbridge, Mass. Netenka aiškinti, kad svarbu juo daugiau delegatų pasiūsti, bet žinant, kad nevisos kuopos turi pinigų delegatų kelionėms, tad tas reikalas ir teks bendrai apkalbėti ir surasti būdus sukelti lėšų.

Prašome visų mūsų apskrities kuopų narių atsilankyti į pasitarimą, kuris šaukiamas birželio 23, 1 val. po pietų "Vilnies" salėje, 3116 So. Halsted St. Nepalikite kitiems tą reikalą išspręsti, jauskitės, kad tai kiekvieno LDS nario pareiga rūpintis savo susivienijimo reikalais.

Iki susitikimo susirinkime birželio 23 d. Apskr. pirm. J. M.

ILGIAUSIŲ METŲ JUBILIATAMS

Bernice ir Juozui Vaitkams

Bernice ir Juozas Vaitkai

Sveikinu mielus draugus-visuomenininkus Bernice ir Juozą Vaitkus kilnaus ir pavyzdingo šeimos židinio sukūrimo 45 metų jubiliejaus proga, kurį atžymės birželio 4 dieną. Linkiu dar daug, daug metų gyventi šeimos židinyje ir dirbti taip puikiai ir atsidasusiai pažangos labui, kaip dirbote iki šiol.

Dar karta Ilgiausių metų Jums, mieli draugai!

JULIJA URMONIENĖ

Tarp mūsų

Praėjusioje laidoje atspausdintome philadelphijiečio Joseph Kazlauskas laišką, kad mirė jo žmona. Joseph Kazlauskas per daug metų yra aktyvistas už taiką pasaulyje ir, galimas daiktas, seniausias lietuvis Philadelphijoje, sulaukęs jau virš 90 metų, ilgametis laikraščio "Vilnies" skaitytojas ir rėmėjas. Kaip daugelį slegia metų amžiaus našta, Kazlauską taip pat. Gražu būtų, kad jo pažįstami bei draugai paguostumėm jį laiškūčiu. Jo adresas: Joseph Kazlauskas, 735 N. Bucknell, Philadelphia, Pa. 19130

— Matthew Batutis (Batus) motina Elizabieta Batutis atsiuntė \$15, kad atnaujintumėm prenumeratą į Lietuvą V. Lukšienei, taip pat atsiuntė \$25 laikraščiu paramos. Tenka pasakyti, kad Elizabeth Batutis balandžio 23 dieną minėjo savo 90-ąsias gimimo metines. Nors jau vėlu, bet vis tiek pasveikinkime ją laiškūčiais su gimtadieniu. Jos adresas: Mrs. Elizabeth Batutis, 6614 So. Artesian, Chicago, Ill. 60629.

— Julijos Marazienės vyras Mike Marazas gegužės 4 d. minėjo savo 83-ąsias gimimo metines. Nors jis dar nekvalifikuotas priklaudyti "virš 90 metų" žmonių klubui, bet vis tiek jam būtų malonu, kad laiškūčiu pasveikintumėm jo gimtadienio progą, prisimintumėm, kad jis savo laiką buvo "Vilnies" linotipistas. Jo adresas: Mike Marazas, 3524 S. Lowe Ave., Chicago, Ill. 60609.

— Kad ir pavėlavę sveikinimai Heleną Žuką vis tiek pralinksminčių. Ji savo 97-ąsias gimimo metines minėjo gegužės 21 d. Kiek aš žinau, ji yra seniausia narė "virš 90 metų" žmonių klubo. Jeigu klystu, atsiliepkite, kurie esate už ją senesni. Jos adresas: Mrs. Helen Žukas, Susquehanna Nursing Home, 282 Riverside Drive, Johnson City, N. Y. 13790.

— Balandžio 28-29 dienomis Čikagoje siautė neapsakomai stiprūs vėjai, padarydami nemažą žmonių nuostolių. Mano namų telefonas neveikė tris dienas, niekad nemaniau, kad bus taip sunku be telefono. Nežiūrint kaip buvo, bet mes nenukentėjom tiek, kiek nukentėjo žmonės miesto pakraščiuose, kai buvo nutraukti elektros bei telefono laidai, bei ten, kur siautė toranadai ir pridrebė po kelias pėdas sniego.

— Dar vienas pasivėlinimas pasveikinti su gimtadieniu. Šį kartą Martha Gužauskas gegužės 13 dieną minėjo savo 96-ąsias gimimo metines. Martha Gužauskas yra Ana Krisiken ir Emily White motina. Jos adresas: Mrs. Martha Gužauskas, c/o Emily White, 650 Sunset Rd., Naperville, Ill. 60540.

Nellie

LAIŠKUTIS IŠ SAULĖTOS FLORIDOS

Gavau Helen Janulytės laiškutį iš St. Petersburg, Fla. Ji rašo, kad nemažai svečių atsisveikino su floridiečiais ir grįžo į šiaurę. Jų tarpe keletas Dainos Mylėtojų choro talkininkų išvyko. Kaip žinia, miela Helenutė yra minėto choro mokytoja, tai jai arčiau širdies choro reikalai.

Smagu buvo paskaityti jos malonus laiškas, kuriame tarpe kitko prašo pasveikinti visus čikagiečius Gegužės Pirmos proga ir primena, kad jau iš anksto pradėtų galvoti apie ateinančią žiemą Floridos apilankymą. J. Urmonienė

Mirė Petronėlė Danulevičienė

Mums pranešė drg. Helena Beadel, kad balandžio 26 d. mirė ilgametė laikraščio "Vilnis" skaitytoja Petronėlė Danulevičienė-Dine, sulaukusi gražaus amžiaus. Gyvenusi Royalton, Ill.

Velionė giliame nuliūdime paliko dukrą Pete ir jos šeimą. Dar gyvendama su pirmuoju vyru, velioniu Vaičiulioniu ji skaitė laikraštį "Vilnis" ir stambiai rėmė. Palaidota laisvai.

Gaila, kad senoji lietuvių karta taip smarkiai retėja. **Vilnietė**

Sofija Baublienė išvyko į laidotuves

Cikagiečiams gerai pažįstama drg. Sofija Baublienė gavo žinią nuo savo sesers dukros Violet Navickienės, gyvenančios Kalifornijoje, kad jos vyro motina Bernice Nevickienė mirė ir laidojama balandžio 27 d. Tad Sofija išvyko balandžio 25 d. į laidotuves.

Sofija sakė, kad mananti po laidotuvių pasisvečiuoti pas Violet ir Frank Navickus ir pasidairyti po saulėtos Kalifornijos padangę. Linkiu jai sėkmingos kelionės ir sveiką grįžti į namus. **J. Urmonienė**

Kapinių puošimo dienos iškilmės sekmadienį

Siuomi primenu, kad Lietuvių Tautinių kapinių direkcija ruošia Kapų puošimo dienos progą iškilmes gegužės 27 d., sekmadienį. Bus šauni programa, kalbos, dainos ir daugelio paminklų atidengimas.

Platesnes informacijas skaitysite apmokamame skelbime. **Vilnietė**

Linkėjimai nuo Korens

Teko sušnekti su drg. Antaneta ir Andriumi Korens iš Decatur, Mich. Jie nusiskundė sveikata. Andrius stiprėja, bet Antanina po kojos sužeidimo dar vis mažai tegali vaikščioti. Yra vilties, kad atšilus orui ir pasikaitinus prieš saulutę, atgaus jėgas ir vėl vasaros laiku gėrėsis gražia gamta savo puikiam vasarnamyje prie ežero.

Jie prašė perduoti linkėjimus visam "Vilnies" kolektyvui ir jų draugams, kurių nemažai turi tarp "Vilnies" skaitytojų. **J. Urmonienė**

Rūpestingai aptarti "Vilnies" reikalai

Balandžio 27 d. įvyko "Vilnies" bendrovės direktorių, administracijos ir redakcijos bendras posėdis, kurį atidarė direktijos sekretorė J. Marazienė, nes pirmininkė E. Bogden posėdyje nedalyvavo. Tvarkos vedėju išrinktas J. Urbikas.

Duoti raportai iš administracijos ir redakcijos veiklos, kurie rodo didelį rūpestį laikraščio reikaluose. Administratorė N. De Schaaf raportavo, kad J. Marazienė įteikusi velionio Antano Grino palikimą laikraščiu \$500. Julija M. taipgi įteikė pažadėtą dviejų darbo savaičių mokėstį sumoje \$52.30, kurie skiriami "Vilnies" pastato stogo remonto reikalui.

Drg. J. Pateckui palikta tartis su stogo dengimo specialistais ir apie tai painformuoti administraciją. F. Vaitkus nuo stogo dengimo pareigų paliusuotas.

Rūpestingai buvo apkalbėta paties dalininkų suvažiavimo reikalas. Pasidalinta darbais paruošimui ra-

12

SKAITLINGAS BUVO SUSIRINKIMAS

Balandžio 21 d. "Vilnies" salėje įvyko Ex Mainierių draugiško Klubu narių susirinkimas. Narių atsilankė gana gražus skaičius. Visi rūpestingai svarstė Klubu reikalus.

Prieš susirinkimą buvo draugiškas pasivašininimas. Vaisės paruošė veikloji Klubu narė Frances Jordan ir Helen Pajūnienė. Pirmą valandą po pietų Klubu pirm. Jonas Copin atidarė susirinkimą ir vedė tvarką. Jis paprašė narių atsistoti vienai minutei ir tyloje pagerbti mirusių narių Rožės Bračiulienės ir Povilo Sakalausko atminimą.

Perskaitytas protokolas ir priimtas.

Valdybos raportas skambėjo taip: pirm. J. Copin pranešė, kad rūpinasi Klubu reikalais, sekr. J. Marazienė atlieka jai paskirtus darbus, be to, rašė į spaudą Klubu reikalais, fin. sekretorė ir išdininkė Frances Jordan išėmė iš banko \$125 gėliams mirusiems nariams pagerbti taipgi apmokėti valdybos narių išlaidoms. Neskaitant esamos sumos banke, apyvartai ant rankų turime \$64.80. Už šiuos metus užsimokėjusių narių turime 87. Paskaitė Klubu nario B. Kubiliaus laišką, kuriame pataria atsargiau vaikščioti, kad nesusižeidus. Ji priminė, kad šiuo laiku turime nemažai ligonių: B. Kubilių, M. Paskier, M. Pliauškiene, H. Trusk, M. Kubilienę, E. Drobienę, U. Juodaitienę. Visiems ligoniams palinkėta pasveikti. Per pastaruosius metus mirė 7 Klubu nariai. Valdybos raportai priimti.

Knygų patikrinimo komisija raportavo, kad patikrinta ir surasta, jog knygos vedamos labai tvarkingai. Raportas priimtas.

Priimtas naujas narys į Klubą: frank Bračiulis, mirusios narės Bračiulienės sūnus.

Dovanų įteikė Klubui A. Adomaitis \$5, M. Paskier \$3, K. Sisevičius \$3, po \$2, V. Samuolienė, J. Urmonienė, J. Balčaitis, A. Butkis, A. Copin \$1. Viso sudėta dovanų \$20 pinigais, o už sunėstas dovanas dar gauta \$15.25.

Nutarta pasveikinti laikraščio "Vilnis" dalininkų suvažiavimą, įteikiant \$25. Delegatu išrinktas J. Pateckas.

Beje, fin. sekretorė pranešė, kad Klubu narė Dora Vertelienė grįžo pas dukrą iš slaugymo namų ir jaučiasi gana gerai. Ji šiuo laiku atžymėjo 97-tą savo gimtadienį. Smagu, kad jos sveikata sutvirtėjo. Linkėta sveikai sulaukti mažiausia šimtą metų.

Sekantis narių susirinkimas bus birželio 16 d., 1 val. po pietų, "Vilnies" salėje. O kaip visuomet, pasivašininimas prasidės 12 val. dieną.

Susirinkimas uždarytas 2 val. po pietų. Po susirinkimo buvo dovanų pasidalinimas ir draugiški pokalbiai. **Sekr. J. M-nė**

portų, taipgi banketo suruošimui. Banketu palikta rūpintis drg. A. Vaitkienei. Pranešta, kad į dalininkų suvažiavimą atvyksta gražus skaičius svečių.

Sekančiam posėdžiui, kuriame dalyvaus seni ir naujai išrinkti direktoriai, laiką pasiskirti palikta suvažiavime.

Posėdį pirm. J. Urbikas uždarė 2:30 val. po pietų. **Sekr. J. M-nė**

JUOŽA JOKUBAUSKĄ PRISIMINUS

Nežiūrint, kad balandžio 4 d. sukako 32 metai nuo Juozo Jokubausko mirties, bet jo gražūs palikti darbai pasiliko mintyse ir širdyje jį pažinusių draugų. Velionis Juozas, kartu su savo mylima žmona Onute daug dirbo LDS. Jie ne tik savo atžalyną įtraukė į veiklą, bet įrašė daug jaunų naujų narių. Jų darbštumo dėka Čikagoje jaunimo veikla stovėjo ne tik aukštai, bet pralenkė kitas kolonijas.

Velionis gražiai veikė ir LLD kp., taipgi laikraščio "Vilnis" vajuose.

Jei šiandiena turėtume tokių veiklių draugų, koks buvo Juozas, tai LDS Kur kas jaunais nariais aukščiau stovėtų, negu šiandien.

Gaila, kad tokie veiklūs žmonės palyginus jauname amžiuje iškeliauja į amžiną poilsį.

Prie progos noriu priminti ir apie Onutę Jokubauskiene. Nežiūrint, kad ji sulaukė gražaus amžiaus, bet lanko organizacijų susirinkimus ir renginius. Balandžio 17 d. atsilan-

kus į kultūriečių parengimą skundėsi, kad nevisada gali autobusais važinėti ir prisibijanti, ar galės dalyvauti "Vilnies" dalininkų suvažiavime, tai iš anksto įteikė \$100 ir pasakė, kad žinanti, jog to tikrai norėtų ir jos velionis Juozelis, pas kurį neužilgo ir ji rengiasi keliauti...

Lai bus Juozui amžina ramybė!
Vilnietė

PRISIMINUS ANTANĄ GRINĄ

Pereitais metais Kapų puošimo dienoje Antanas Grina lyg nujausdamas pasakė, kad jis paskutini kartą dalyvauja Lietuvių Tautinių kapinių iškilmėse. Jis neapsiriko. Bet kas svarbu, tai prieš mirtį įteikė laikraščiu "Vilnis" \$500 ir pasakė, kad pageidautų nors retkarčiais priminti draugams, kad jis ramiai ilsisi atlikęs darbus, kuriuos kiekvienas sąmoningas darbininkas turi atlikti. **Vilnietė**

LIŪDNAS PRISIMINIMAS VELIONIO

Juozo Jokubausko [Jacobs]

Juozas ir Ona Jokubauskai

Liūdnai praslinko 32 metai nuo mirties mano mylimo vyro, sūnų, tėvo, marčių uošvio ir senelio Juozo Jokubausko. Jo jautrioji širdis sustojo plakusi 1952 metais balandžio 4 d. Nežiūrint, kad jau seniai jo nėra mūsų tarpe, bet jo tikra meilė savo šeimai ir didelis rūpestis šeimos ir žmonijos gėriui, pasiliko mūsų mintyse ir širdyse visiems laikams. Mes aukštai vertiname jo kilnų atminimą ir lankome jo kapą puošdami gėlėmis.

Skiriu šiuos poeto žodžius:

Dienos jau švinta, eina ilgyn,
Kyla padangės saulė aukštyn,
Puikūs žolynai sužels—mirgės
Medžių šakose paukščiai čiulbės.

Ir man vargšelei reikia krutėt,
Stoti į eiles vargšų gelbėt.

Negaliu numalšinti skausmo,
Kur tankiai kankina,
Kas gal duot ramumo,
Kurs vargus nuslopina.

Liūdinti žmona ONA JOKUBAUSKIENĖ
sūnūs PRANAS
ALBERTAS ir
šeimos

CANBY, OREGON

MIRUS

Paul Chapas

Gimė Lietuvoje, 1891 rugpjūčio 22, mirė 1984 balandžio 23. Palaidotas Sunset Hills Memorial Park, Portland, Oregon.

Nors jis nebuvo vedęs ir neturėjo giminių bet su mumis gyveno apie dešimt metų lyg mūsų šeimos narys. Lai jam būna ramu ilsėtis Sunset Hills Memorial Park. Mes jo niekad nepamiršime.

Nuliūdę liekame
PAUL J. BLIEKA IR ŠEIMA

Vilnis, 1984 gegužės 24